

Prijelazi djece iz dječjeg vrtića u osnovnu školu

Sigurin, Amalija

Undergraduate thesis / Završni rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:727935>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-13**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ
Čakovec

Amalija Sigurin

PRIJELAZI DJECE IZ DJEČJEG VRTIĆA U OSNOVNU ŠKOLU

Završni rad

Čakovec, srpanj 2022.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ
Čakovec

Amalija Sigurin

PRIJELAZI DJECE IZ DJEČJEG VRTIĆA U OSNOVNU ŠKOLU

Završni rad

Mentor rada: doc. dr. sc. Adrijana Višnjić Jevtić

Čakovec, srpanj 2022.

SADRŽAJ

SAŽETAK.....	1
SUMMARY	2
1. UVOD	3
2. USTANOVE RANOG ODGOJA I PREDŠKOLSKOG ODGOJA I OBRAZOVANJA	5
2.1. Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje	6
2.2. Kurikulum dječjeg vrtića	7
2.3. Kurikulum predškole	8
3. OSNOVNA ŠKOLA	11
3.1. Nacionalni kurikulum za osnovnoškolski odgoj i obrazovanje.....	11
4. PRIJELAZI DJECE IZ DJEČJEG VRTIĆA U OSNOVNU ŠKOLU.....	14
4.1. Spremnost djece za osnovnu školu	15
4.2. Uključivanje djece u osnovnu školu u Hrvatskoj	16
4.3. Suradnja roditelja i odgojno-obrazovnih ustanova.....	18
4.4. Testiranje pred polazak u osnovnu školu	19
5. POLAZAK U OSNOVNU ŠKOLU	24
5.1. Prvi susreti s osnovnom školom	25
5.2. Uloga roditelja	25
6. AKTIVNOSTI KOJE OLAKŠAVAJU PRELAZAK IZ DJEČJEG VRTIĆA U OSNOVNU ŠKOLU.....	27
6.1. Razvoj samostalnosti	27
6.1.1. Samostalno vezanje vezica na obući	28
6.1.2. Samostalno ulijevanje tekućine u čašu	28
6.1.3. Samostalno odijevanje.....	29
6.2. Razvoj socioemocionalnih vještina	29
6.2.1. Skrivalica: „Emocije“	30

6.2.2.	<i>Društvena igra: „Plavi cvjetić“</i>	31
6.2.3.	<i>„Crtanje emocija“</i>	31
6.3.	Razvoj predčitalačkih vještina	32
6.3.1.	<i>„Pričanje priče“</i>	32
6.3.2.	<i>„Upecaj ribicu“</i>	33
6.3.3.	<i>„Što vidiš na slici?“</i>	34
6.4.	Razvoj predpisalačkih vještina	34
6.4.1.	<i>„Ples pisanja“</i>	35
6.4.2.	<i>„Slaganje kamenčića na slovni predložak“</i>	35
6.4.3.	<i>„Slaganje imena drvenim kockama“</i>	36
6.5.	Razvoj matematičkih vještina	36
6.5.1.	<i>„Puzzle broj i slika“</i>	37
6.5.2.	<i>„Sagradi grad“</i>	37
6.5.3.	<i>„Izbroji latice“</i>	38
6.6.	Razvoj grube motorike djece predškolske dobi	38
6.6.1.	<i>„Igre s pjevanjem“</i>	38
6.6.2.	<i>„Štafetne igre“</i>	39
6.6.3.	<i>„Igre u parku“</i>	40
6.7.	Razvoj fine motorike djece predškolske dobi	40
6.7.1.	<i>„Rezanje i lijepljenje geometrijskih oblika“</i>	41
6.7.2.	<i>„Zalij cvijet“</i>	42
6.7.3.	<i>„Slaganje gumbića po predlošku“</i>	42
7.	METODOLOGIJA	43
7.1.	Sudionici istraživanja	43
7.2.	Postupak istraživanja	44
7.3.	Rezultati istraživanja	44
8.	ZAKLJUČAK	46

LITERATURA.....	48
Prilog 1. Transkript razgovora s djecom	50
IZJAVA O SAMOSTALNOSTI RADA	57

SAŽETAK

Prijelazi djeteta iz dječjeg vrtića u osnovnu školu predstavlja značajan događaj kako u životu djece, tako i u životu njihovih obitelji. Kroz ovaj rad, nastoji se prikazati na koji način odgojitelji i obitelj djetetu mogu olakšati prijelaz iz dječjeg vrtića u osnovnu školu te koliko je njihova suradnja važna.

Ovaj rad kroz polustrukturirani intervju, nastojao je istražiti mišljenja djece predškolske dobi o prelasku iz dječjeg vrtića u osnovnu školu. Glavni cilj ovog istraživanja bio je doznati koliko su djeca predškolske dobi spremna za polazak u osnovnu školu, koliko znaju o osnovnoj školi i o tome što će u njoj raditi, kome se mogu obratiti za pomoć ako nešto ne znaju, da li su se u dječjem vrtiću u pripremila za polazak u osnovnu školu te da li su spremni za procjenu zrelosti za upis u prvi razred osnovne škole. U istraživanju sudjelovala su djeca u dobi od šeste do sedme godine života, odgojno-obrazovne skupine „Žabice“. Intervju se provodio u Dječjem vrtiću „Proljeće“, Sveti Ivan Zelina u sklopu stručno-pedagoške prakse u trajanju od 5 radnih dana u ovoj odgojno-obrazovnoj skupini. Prije istraživanja, roditeljima je podijeljena izjava o davanju pristanka za sudjelovanje djeteta u istraživanju, a djeca su samostalno odlučivala o sudjelovanju u istraživanju te su se u bilo kojem trenutku mogla prekinuti ili se uključiti u istraživanje.

Tijekom istraživanja, ispitanici su pokazali veliki interes na postavljena pitanja. Uzorak čini devetero djece školskih obveznika u dobi od šeste do sedme godine života i jedno dijete koje nije školski obveznik u dobi od 5,5 godina.. Kroz istraživanje, istraživačica je uvidjela kako su djeca spremna na sam polazak u osnovnu školu, da se odgojiteljice kroz brojne radionice trude olakšati roditeljima, ali i djeci da prelazak u osnovnu školu bude što manje stresan, da roditelji u bilo kojem trenutku znaju kako pomoći svome djetetu da mu prelazak u osnovnu školu bude zabavan i manje stresan.

Ključne riječi: prelazak, dijete, dječji vrtić, osnovna škola, suradnja, polustrukturirani intervju

SUMMARY

The transition of a child from kindergarten to primary school is a significant event in the lives of children as well as in the lives of their families. Through this paper, we try to show how educators and family can facilitate the transition of a child from kindergarten to primary school and how important their cooperation is.

This work, through a semi-structured interview, sought to explore the opinions of preschool children about the transition from kindergarten to elementary school. The main goal of this research was to find out how ready preschool children are to start primary school, how much they know about primary school and what they will do in it, who they can turn to for help if they don't know something, whether they are in kindergarten in preparation for starting primary school and whether they are ready to assess the maturity for enrollment in the first grade of primary school. The research involved children aged six to seven, the educational group "Frogs". The interview was conducted in the Kindergarten "Spring", St. Ivan Zelina as part of professional and pedagogical practice lasting 5 working days in this educational group. Prior to the research, parents were given a statement of consent for the child's participation in the research, and the children independently decided to participate in the research and could be interrupted or included in the research at any time.

During the research, respondents showed great interest in the questions asked. The sample consists of nine children of schoolchildren aged six to seven and one child who is not a schoolboy aged 5.5. Throughout the research, the researcher found that children are ready to start primary school. through numerous workshops they try to make it easier for parents and children to make the transition to primary school as stress-free as possible, for parents to know at any time how to help their child make the transition to primary school fun and less stressful.

Keywords: transition, child, kindergarten, primary school, collaboration, semi-structured interview

1. UVOD

Rano djetinjstvo predstavlja najvažniju fazu u razvoju čovjeka te predstavlja period od začeca do osme godine života; period od začeca do treće godine značajan je za razvoj i funkcioniranje mozga, a od treće do šeste godine života, dijete je spremno za razvoj vještina koje prethode pismenosti i računskim operacijama, vještina uključivanja u grupne aktivnosti, razvoja veće samosvijesti, istraživanja, igre s vršnjacima i izgradnje samopouzdanja (UNICEF Hrvatska).

Dječji vrtić predškolska je ustanova (sa ili bez podružnica) u kojoj se provode organizirani oblici izvan obiteljskog odgojno-obrazovnog rada, njege i skrbi od djeci predškolske dobi (MZOS, 2008). Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (MZOS, 2014) usmjeren je prema dobrobiti djeteta koje podrazumijeva usmjerenost planiranja odgojno-obrazovnog procesa na dijete i njegovu dobrobit, a najvažnije ciljeve koje ističe su osiguranje dobrobiti za dijete, cjelovit razvoj, odgoj i učenje djeteta te razvoj kompetencija, također, spominje se kurikulum predškole namijenjen odgojno-obrazovnom radu s djecom koja nisu obuhvaćena nijednim oblikom redovnog programa dječjeg vrtića, a u godini su prije polaska u osnovnu školu.

Proces promjene odgojno-obrazovnog okruženja iz obitelji u dječji vrtić i iz dječjeg vrtića u osnovnu školu tumači se kao prijelaz koji donosi značajne promjene dječje svakodnevnice (Visković i Višnjić Jevtić, 2019). Uključivanje djeteta u osnovnu školu predstavlja značajan događaj kako u životu djece, tako i u životu njihovih obitelji. Prilikom prijelaza iz dječjeg vrtića u osnovnu školu, djeca dožive promjenu identiteta, od najstarijih u dječjem vrtiću, postaju najmlađi („prvašići“) u osnovnoj školi. Prijelazi između zajednica (iz obitelji u dječji vrtić i iz dječjeg vrtića u osnovnu školu) najčešće podrazumijevaju promjenu dnevnih aktivnosti, poglavito igre i učenja (Visković i Višnjić Jevtić, 2019).

Odgovitelj pomoću individualnih razvojnih mapa mogu sustavno pratiti dječji razvoj. Razvojne mape nisu propisane kao obavezna dokumentacija, ali odgojitelju omogućavaju razumijevanje razvoja pojedinog djeteta. Autorice Visković i Višnjić Jevtić (2019) ističu kako uključivanje roditelja u proces prijelaza predstavlja kontinuirani razvoj partnerskih odnosa temeljenih na međusobnom povjerenju i uvažavanju te otvorenoj i konstruktivnoj komunikaciji.

Prije samog polaska u osnovnu školu, djeca se kroz program predškole, ali i kroz aktivnosti koje provode s roditeljima pripremaju za prelazak iz dječjeg vrtića u osnovnu školu.

U prvome dijelu ovoga rada definira se ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (MZOS, 2014). Drugi dio rada razmatra rad i organizaciju osnovne škole te Nacionalni kurikulum za osnovnoškolski odgoj i obrazovanje (MZOS, 2017). Treće poglavlje usmjereno je na prijelaz djeteta iz dječjeg vrtića u osnovnu školu te okruženjem u kojem se prijelazi odvijaju. Četvrto poglavlje bavi se prelaskom i boravkom u osnovnoj školi. U petom dijelu ovoga rada predstavljene su aktivnosti za razvoj samostalnosti, socioemocionalnih, predčitalačkih, predpisalačkih, matematičkih vještina te razvoj fine i grube motorike. Središnji dio završnog rada predstavlja istraživanja mišljenja djece predškolske dobi o prelasku iz dječjeg vrtića u osnovnu školu. Kroz istraživanje, istraživačica je uvidjela kako su djeca spremna na sam polazak u osnovnu školu, da se odgojiteljice kroz brojne radionice trude osigurati djeci i roditeljima prelazak u osnovnu školu koji je što manje stresan.

2. USTANOVE RANOG ODGOJA I PREDŠKOLSKOG ODGOJA I OBRAZOVANJA

Članak 2. Državnog pedagoškog standarda predškolskog odgoja i naobrazbe (MZOS, 2008), navodi da je dječji vrtić predškolska ustanova (sa ili bez podružnica) u kojoj se provode organizirani oblici izvan obiteljskog odgojno-obrazovnog rada, njege i skrbi o djeci predškolske dobi. Također, prema ovom članku, dijete je osoba od šest mjesec do polaska u osnovnu školu koja polazi organizirani oblik predškolskog odgoja i naobrazbe i aktivni je sudionik odgojno-obrazovnog procesa koji se ostvaruje u dječjem vrtiću.

Članak 3. Državnog pedagoškog standarda predškolskog odgoja i naobrazbe (MZOS, 2008), ističe kako programi odgoja i naobrazbe, s obzirom na trajanje mogu biti:

- cjelodnevni u trajanju od 7 do 10 sati dnevno;
- poludnevni u trajanju od 4 do 6 sati dnevno;
- višednevni u trajanju od jednoga do 10 dana (programi izleta, ljetovanja i zimovanja);
- programi u trajanju do 3 sata dnevno.

Dječji vrtić – zajednica koja uči je kontinuitet razvoja nekog dječjeg vrtića, tj. stalno upoznavanje, mijenjanje i dograđivanje „teorije ili teorija“ koje rukovode njegovom praksom i postupno, ali stalno izgrađivanje kvalitete te prakse (Slunjski, 2008). U dječjem vrtiću – zajednici koja uči važno je razvijati svijest ljudi o međusobnoj, interaktivnoj povezanosti svih dijelova konteksta dječjeg vrtića, isto tako i povezanost dječjeg vrtića sa širim kontekstom. Odgojitelj bi u ovoj zajednici trebali djecu smatrati inteligentnim, kompetentnim i razboritim osobama, što bi se trebalo odražavati u svakom segmentu njihova odgojno-obrazovnog rada (Slunjski, 2008). *Vodstvo dječjeg vrtića – zajednice koja uči trebalo bi biti usmjereno na razvoj odnosa i provjeravanja među ljudima i stvaranje okruženja koje potiče stalno učenje svih sudionika odgojno-obrazovnog procesa djece i odraslih* (Slunjski, 2008, str. 11).

Kako bi se stvorilo potencijalno okruženje dječjeg vrtića – zajednice koja uči, prilikom organiziranja centara aktivnosti na umu je potrebno imati nekoliko kriterija koje ističe autorica Slunjski (2008):

- u svakom centru potrebno je imati dovoljno materijala;
- materijali trebaju biti ponuđeni tako da je djetetu jasna logika njihova međusobna kombinacija i mogućnost korištenja;

- stalna dostupnost materijala djeci.

Kako bi omogućili djeci istraživanje različitih logičkih, matematičkih, fizikalnih fenomena i pojava (poput magneta i magnetizma, svjetla i sjene i sl.), potrebno je bogato i poticajno okruženje. Autorica Slunjski (2008) smatra da je u organiziranju vrtićkog okruženja potrebno poći od prirode učenja djeteta te voditi brigu o tome da okruženje djetetu omogućuje učenje na prirodan način.

2.1. Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje

Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (MSOS, 2014) službeni je dokument propisan u Republici Hrvatskoj i sadrži temeljne vrijednosti odgoja i obrazovanja djece rane i predškolske dobi.

Načela kojima se vodi Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanja (MZOS, 2014) su:

- fleksibilnost odgojno-obrazovnog procesa u dječjem vrtiću omogućuje poštovanje prava svakog pojedinca u ustanovi i osigurava zadovoljavanje specifičnih potreba, osobnih ritmova i individualno različitih strategija učenja djece;
- partnerstvo dječjeg vrtića s roditeljima i širom zajednicom važno kako bi se postigle dugoročne dobrobiti djeteta i njegov cjelovit razvoj;
- osiguravanje kontinuiteta u odgoju i obrazovanju jedan od važnih zadata nacionalnog kurikuluma za rani i predškolski odgoj i obrazovanje koje se temelji na suradnju dječjeg vrtića u osnovne škole i na podizanju razine osobnih i profesionalnih kompetencija u smislu cjeloživotnog učenja stručnjaka u odgojno-obrazovnim ustanovama;
- odgovornost za kontinuirano učenje i spremnost za unapređivanje prakse može se osnažiti uz pomoć kontinuiranog istraživanja i unapređivanja odgojno-obrazovnog procesa i praktičara, njihovo osposobljavanje te povezivanjem svih sudionika odgojno-obrazovnog procesa.

Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (MZOS, 2014) promiče planiranje i djelovanje odgoja i obrazovanja utemeljenog na vrijednostima koje bi iz perspektive

povijesti, kulture, suvremenih događaja i projekcija budućnosti trebale unaprijeđivati intelektualni, društveni, moralni, duhovni i motorički razvoj djece, a to su:

- znanje;
- identitet;
- humanizam i tolerancija;
- odgovornost;
- autonomija;
- kreativnost.

Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (MZOS, 2014) usmjeren je prema dobrobiti djeteta koje podrazumijeva usmjerenost planiranja odgojno-obrazovnog procesa na dijete i njegovu dobrobit. Najvažniji ciljevi Nacionalnog kurikuluma za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (MZOS, 2014) su osiguravanje dobrobiti za dijete, cjelovit razvoj, odgoj i učenje djeteta te razvoj kompetencija.

Ključne kompetencije za cjeloživotno učenje su:

- kompetencija na materinskom jeziku;
- kompetencija na stranim jezicima;
- matematička kompetencija i osnovne kompetencije u prirodoslovlju;
- digitalna kompetencija;
- učiti kako učiti;
- socijalna i građanska kompetencija;
- inicijativnost i poduzetnost;
- kulturna svijest i izražavanje.

2.2. Kurikulum dječjeg vrtića

Kurikulum dječjeg vrtića je odgojno-obrazovna koncepcija koja se zajednički razvija, tj. kurikulum sukonstruira u određenom dječjem vrtiću i koja korespondira s kvalitetom uvjeta za življenje, učenje i odgoj djece u njemu (MZOS, 2014).

Kurikulum dječjeg vrtića predstavlja implementaciju, tj. način provedbe Nacionalnog kurikuluma za rani i predškolski odgoj i obrazovanje u pojedinom dječjem vrtiću s obzirom na

njegove prednosti. Kurikulum dječjeg vrtića oblikuje se u svakoj ustanovi s obzirom na specifičan kontekst, odnosno njezinu kulturu i tradiciju.

Ostvarivanje kvalitetnog kurikuluma dječjeg vrtića podrazumijeva stvaranje organizacijskih uvjeta koji se temelje na suvremenom shvaćanju djeteta, tj. shvaćanju djeteta kao cjelovitog bića, kao istraživača i aktivnog stvaratelja znanja, kao socijalnog subjekta sa specifičnim potrebama, pravima i kulturom, kao aktivnog građanina zajednice te kao kreativnog bića sa specifičnim stvaralačkim i izražajnim potencijalima.

Prilikom planiranja kurikuluma dječjeg vrtića, posebno je važno pažljivo praćenje, promatranje i razumijevanje djece, kao i dokumentiranje njihovih aktivnosti. Planiranje se temelji na kvalitetnoj komunikaciji i profesionalnoj suradnji odgojitelja, kao i drugih stručnih djelatnika dječjeg vrtića (MZOS, 2014).

Dokumentiranje podrazumijeva sustavno prikupljanje dokumentacije koja omogućuje promatranje i bolje razumijevanje akcija djeteta.

Oblici dokumentacije su:

- pisane anegdotske bilješke;
- dnevnici;
- transkripti razgovora različitih subjekta i druge narativne forme;
- dječji likovni radovi;
- grafički prikazi i makete te audio i video zapisi;
- fotografije;
- slajdovi i dr.

2.3. Kurikulum predškole

Kurikulum predškole namijenjen je odgojno-obrazovnom radu s djecom koja nisu obuhvaćena nijednim oblikom redovnog programa dječjeg vrtića, a u godini su prije polaska u osnovnu školu (MZOS, 2014). Kurikulum predškole odražava vrijednosti, ciljeve, načela i polazišta istaknuta u Nacionalnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje. Provodi se u dječjem vrtiću ili iznimno u nekoj drugoj ustanovi ako u blizini nema dječjeg vrtića te ako ta ustanova djetetu može osigurati jednaki obrazovni standard kao i u dječjem vrtiću. Kurikulum predškole provodi odgojitelj, a u iznimnim slučajevima neki drugi stručnjak

osposobljen za razumijevanje posebnosti predškolskog odgoja i ostvarivanje odgojno-obrazovnog rada s djecom predškolske dobi.

Kurikulum predškole temelji se na jednakim polazištima, ciljevima i načelima kao i kurikulum dječjeg vrtića te ne sadrži elemente „školifikacije“ u bilo kojem obliku. Odgojno-obrazovni rad s djecom u godini prije polaska u osnovnu školu planira se i oblikuje cjelovito (tematski), a ne parcelizirano (nepovezane aktivnosti i sl.).

Planiranje sadržaja kurikuluma predškole temelji se na promatranju i slušanju djece, dogovaranju s njima kako bi ih se potaknulo na sudjelovanje, promišljanje i planiranje novih iskustva učenja s odgojiteljima.

U planiranju i oblikovanju kurikuluma predškolske naglasak se stavlja na:

- poticanje cjelovitog razvoja, odgoja i učenja djece te osiguranje primjerene potrebe razvoju kompetencija, usklađene s individualnim potrebama i razvojnim karakteristikama svakog djeteta;
- ostvarivanje individualiziranog i fleksibilnog odgojno-obrazovnog pristupa kojim se omogućava zadovoljavanje tjelesnih, emocionalnih, spoznajnih, socijalnih i komunikacijskih potreba djece;
- prihvaćanje igre i drugih aktivnosti koje pridonose svrhovitost učenju i cjelovitom razvoju djece;
- učenje koje treba biti nestandardni proces i koji se događa s ciljem da djeca uče istraživanjem, otkrivanjem i rješavanjem problema;
- poticanje samoiniciranog učenja i osposobljavanje djece za evaluaciju vlastitog učenja;
- stvaranje primjerenog okruženja za spontano razvijanje predčitačkih i grafomotoričkih vještina;
- osnaživanje istraživačkih interesa djece za matematičko-logičke i prirodoslovne aktivnosti;
- upoznavanje djece s informacijsko-komunikacijskom tehnologijom;
- poticanje djece na iskazivanje i realizaciju vlastitih interesa i ideja, razvoj kritičkog mišljenja, nesmetano planiranje, organiziranje i provedba aktivnosti;
- razvoj sposobnosti djece za komunikaciju u multikulturalnoj i višejezičnoj međunarodnoj zajednici;
- prihvaćanje i poticanje kreativnog izražavanja;

- poticanje djece na poštovanje i njegovanje vlastite kulture i povijesne baštine;
- razvoj socijalnih kompetencija;
- poticanje djece da osvijeste važnost obiteljskog i institucijskog okruženja za njihov život, odgoj i učenje.

Pedagoška promišljenost odgojno-obrazovnih aktivnosti te osiguravanje svrhovitosti i smislenosti aktivnosti za djecu predstavljaju najvažnije kriterije kvalitete odgojno-obrazovnog rada s djecom predškolske dobi. Kvalitetu kurikuluma predškole određuju organizacijski i kontekstualni uvjeti ustanove u kojoj se provodi te pedagoška osposobljenost odgojitelja. Potrebno je veliku pozornost posvetiti osiguravanju kvalitete kao i profesionalnom razvoju odgojitelja (MZOS, 2014).

3. OSNOVNA ŠKOLA

Osnovna škola je odgojno-obrazovna ustanova u kojem je učenik u središtu odgojno-obrazovnog procesa, učenje se odvija u interakciji s učiteljem, učenicima te roditeljima i stručnim timom, ali i u samostalnom radu na odgojno-obrazovnim sadržajima.

3.1. Nacionalni kurikulum za osnovnoškolski odgoj i obrazovanje

Nacionalni kurikulum za osnovnoškolski odgoj i obrazovanje predstavlja polazni dokument obrazovnog obrazovanja u Republici Hrvatskoj koji omogućava potrebne kompetencije za ostvarivanje osobnih potencijala, nastavak obrazovanja i cjeloživotno učenje što je temelj aktivnog i odgovornog sudjelovanja u društvu (MZOS, 2017). Nastoji učenicima omogućiti razvijanje svojih potencijala, spremnost za cjeloživotno učenje, aktivno sudjelovanje u životu zajednice i suradnju s drugima.

Osnovnoškolski odgoj i obrazovanje dio je odgojno-obrazovnoga sustava te je obavezan za svu djecu (učenike), a nakon toga, učenici nastavljaju obrazovanje na srednjoškolskoj razini. Vrijednosti Nacionalnog kurikuluma za osnovnoškolski odgoj i obrazovanje su znanje, poduzetnost, identitet, poštovanje, odgovornost, solidarnost, zdravlje i integritet (MZOS, 2017).

Ciljevi osnovnoškolskog odgoja i obrazovanja su:

- cjelovit i uravnotežen razvoj svih potencijala učenika;
- osposobljavanje učenika za nastavak obrazovanja i cjeloživotno učenje;
- odnos učenika s drugima utemeljen na suradnji i međusobnome uvažavanju;
- aktivno i odgovorno sudjelovanje učenika u životu zajednice.

Generičke kompetencije određuju se kao međusobni povezan sklop znanja, vještina i vrijednosti koje se mogu primjenjivati u različitim situacijama te zajedno s predmetnim kompetencijama koje se razvijaju u području kurikuluma i među predmetnih tema predstavljaju temeljne kompetencije koje se stječu tijekom osnovnoškolskog odgoja i obrazovanja integritet (MZOS, 2017). Tijekom osnovnoškolskoga odgoja i obrazovanja učenici trebaju razviti i steći

generičke kompetencije koje se dijele na tri veće cjeline, a to su oblici mišljenja, rada i korištenja alata te osobni i socijalni razvoj.

Načela učenja i poučavanja su:

- cjelovit razvoj i dobrobit učenika koji svakom učeniku omogućava pristup, razvoj, sudjelovanje u svim područjima učenja;
- aktivna uloga učenika u učenju u kojoj učenici uče neposrednim iskustvom, direktnim opažanjem, aktivnim sudjelovanjem te uvježbavanjem vještina;
- povezanost sa životnim iskustvima, interesima, vrijednostima i znanjima koji učenicima pružaju motivirajuća i izazovna učenja uklopljena u cjeloživotno iskustvo učenika;
- poticanje složenijih oblika mišljenja i primjena naučenoga koji razvija genetičke kompetencije važne za nastavak obrazovanja;
- usmjerenost prema suradnji i otvorenost prema zajednici koji potiče učenje i poučavanje u različitim okruženjima izvan odgojno-obrazovnih ustanova;
- jasna i visoka očekivanja koja u svim područjima kurikuluma postavlja visoka očekivanja ispred svih učenika u skladu s njihovim razvojnim mogućnostima, sposobnostima i afinitetima;
- individualizacija koja poštuje i prihvaća razlike između učenika;
- poticajno i sigurno okruženje koje oblikuje sigurno učenje za svakog učenika, ali i za odgojno-obrazovne radnike kako bi mogli obrazovati djecu.

Nacionalni kurikulum za osnovnoškolski odgoj i obrazovanje (MZOS, 2017) ističe da učenici s teškoćama imaju pravo školovati se na jednakopravnoj osnovi s istim prilikama za odgojno-obrazovno napredovanje u ostvarivanju njima primjerenog skupa odgojno-obrazovnih ishoda.

Ciklusi odgojno-obrazovnog sustava su odgojno-obrazovna razvojna razdoblja učenika koja obuhvaćaju nekoliko godina školovanja tijekom određene odgojno-obrazovne razine. Oni uvažavaju učenikove razvojne faze, imaju zajedničke odgojno-obrazovne ciljeve. Osnovnoškolski odgoj i obrazovanje traje osam godina, dijeli se na tri odgojno-obrazovna ciklusa, a u prvi ciklus uključeno je obavezno predškolsko obrazovanje koje je u skladu s Nacionalnim kurikulumom za rani i predškolski odgoj i obrazovanje. Ciklusi osnovnoškolskoga odgoja i obrazovanja podijeljeni su na način kako bi se učenicima olakšala prilagodba na zahtjeve odgojno-obrazovnog sustava u skladu s njihovom razvojnom dobi. U dobi kada djeca

polaze u osnovnu školu (6 – 7 godina), u dobi kada prelaze iz razredne u predmetnu nastavu (10 – 11 godina), dolazi do značajnog razvoja sposobnosti koje djeci omogućava savladavanje sve veće zahtjeve koji se pred njih postavljaju.

U prvi ciklus pripada predškola te prvi i drugi razred. Naglasak je na prilagodbu djece na školski sustav, a u ovom razdoblju, djeca stječu svoja znanja i vještine. U ovom razdoblju razvija se sposobnost logičkog mišljenja koji se potiče odgovarajućim zadacima i aktivnostima. Važno je da učitelj jasno objašnjava ključne koncepte i postupke kako učenici mogli razvijati samostalnost u učenju. Važne su i povratne informacije koje učenik dobiva od učitelja, one moraju biti kvalitetne i sadržavati podatke o stupnju ostvarenosti ishoda učenja i o napretku učenika te bit motivirajuća. U ovom razdoblju, učenicima je potrebno pružiti posebnu podršku u emocionalnom i socijalnom aspektu prilagodbe.

U drugom ciklusu od trećeg do petog razreda, naglasak je na podršci učenicima u razvoju odgovornosti i samostalnosti u učenju, neophodnom za uspješan prelazak iz razredne u predmetnu nastavu. U ovom periodu preporuča se korištenje različitih metoda poučavanja koji potiču viši stupanj aktivne uključenosti učenika u samostalne i skupne aktivnosti. Vršnjaci imaju utjecaj na razvoj, važno je osigurati pozitivne socijalne odnose koji preveniraju pojavu sukoba i međuvršnjačkog nasilja.

Treći ciklus od šestog do osmog razreda. Naglasak je na usvajanju temeljnih kompetencija potrebnih za nastavak obrazovanja i svakodnevni život. Učenici u sve većoj mjeri preuzimaju odgovornost za proces učenja te se koriste aktivnostima koje pred njih stavljaju veće zahtjeve za samostalnim organiziranjem. Povratne informacije daju informacije učenicima o ostvarenim ishodima i razvojnim kompetencijama. U ovom ciklusu vrlo je intenzivan emocionalni i socijalni razvoj učenika (MZOS, 2017).

U Nacionalnom kurikulumu za osnovnoškolski odgoj i obrazovanje (MZOS, 2017) također se govori o sadržajima učenja i poučavanja, organizaciji rada (nastavnom planu, kurikulumu škole, organizaciji vremena). Govori se i o načelima vrednovanja, drugačijim nego u vrtićkoj dobi djeca pa djeca u osnovnoj školi teže najvišoj brojevanoj ocjeni koja vrednuje njihov rad, učitelji također provode praćenje djeteta te bilježi djetetov napredak kroz vrijeme.

4. PRIJELAZI DJECE IZ DJEČJEG VRTIĆA U OSNOVNU ŠKOLU

Proces promjene odgojno-obrazovnog okruženja iz obitelji u dječji vrtić i iz dječjeg vrtića u osnovnu školu tumači se kao prijelaz (Visković i Višnjic Jevtić, 2019, str. 68). Kakav god on bio (iz obitelji u dječji vrtić ili iz dječjeg vrtića u osnovnu školu), donosi značajne promjene dječje svakodnevnice (promjene strukture i dnevnog ritma, oblika igre i sl.), a kao posljedica toga, promjenom socijalnog okruženja mijenja se dječji identitet i socijalni odnos (Visković, Višnjic Jevtić, 2019).

Autorice Visković i Višnjic Jevtić (2019) ističu dvije vrste prijelaza, a to su:

- okomiti- iz jedne odgojno-obrazovne zajednice u drugu, primjerice prijelaz iz nižih u više razrede osnovne škole, iz osnovne škole u srednju školu, iz srednje škole u visokoškolske ustanove;
- vodoravni- iz jedne u drugu odgojno-obrazovnu zajednicu iste razine, primjerice prijelaz djeteta iz jednog dječjeg vrtića u drugi.

Uključivanje djeteta u osnovnu školu predstavlja značajan događaj kako u životu djece, tako i u životu njihovih obitelji. Smatra se da obrazovanje smanjuje rizik od siromaštva i sprječava djecu koja rastu u siromaštvu da tamo i ostanu. Svrha procesa prijelaza nije nužno akademsko postignuće djece nego dječje životno zadovoljstvo i sigurnost u novoj zajednici, samopouzdanje i samopoštovanje kao prediktor motiviranosti za učenje i osobni razvoj (Visković i Višnjic Jevtić, 2019.). Prilikom prijelaza iz dječjeg vrtića u osnovnu školu, djeca dožive promjenu identiteta, od najstarijih u dječjem vrtiću, postaju najmlađi („prvašići“) u osnovnoj školi.

Prijelazi između zajednica (iz obitelji u dječji vrtić i iz dječjeg vrtića u osnovnu školu) najčešće podrazumijevaju promjenu dnevnih aktivnosti, poglavito igre i učenja (Visković i Višnjic Jevtić, 2019).

Prilikom prijelaza djeteta iz dječjeg vrtića u osnovnu školu može se pojaviti strah od škole koji je karakterističan za djecu mlađe i srednje osnovnoškolske dobi, a kako bi se pomoglo djetetu kod kojeg je izražen strah od škole, odgojitelji, roditelji, ali i učitelji bi trebali:

- što više pohvaliti dijete kako bi razvio osjećaj samopouzdanja i sigurnosti;
- poticati izvanškolske aktivnosti, razredna druženja, prijateljstva;
- odgoj djeteta temeljiti na emocionalnoj toplini, uvažavanju i podršci;

- ciljano razgovarati s djetetom i kako se osjeća u razredu i školi;
- kupovini školskog pribora zajedno s djetetom te omogućiti slobodu u izboru istih.

Sam prelazak je veoma stresan kako za obitelj tako i za njegovo dijete, potrebno je da obitelj bude potpora djetetu uz svoje obrasce ponašanja, kako bi dijete lakše doživio prijelaz iz dječjeg vrtića u osnovnu školu, dok djeca iz socijalno depriviranih obitelji doživljavaju poteškoće prilikom prijelaza što kod djece može rezultirati početnim neuspjehom.

Autorice Visković i Višnjić Jevtić (2019) ističu kako bi kvalitetno i primjereno organizirani postupci i rituali prijelaza trebali poticati dječji razvoj, ublažiti strah od nepoznatog, ojačati socijalne kompetencije djece, osnažiti djecu i obitelji te razviti (nove) strategije učenja.

Program predškole predstavlja oblik organizirane pripreme djece za polazak u osnovnu školu, kojom se obuhvaćaju i sadržajno-metodičke promjene primjerene suvremenim potrebama naraštaja predškolske djece, njihovim roditeljima te ustrojstvu demokratskog društva (Došen-Dobud, 2001, str. 10).

4.1. Spremnost djece za osnovnu školu

Spremnost za osnovnu školu podrazumijeva univerzalni standard spoznajnog, socioemocionalnog i fizičkog razvoja potrebnih djeci kako bi im se omogućila asimilacija u školi i kako bi djeca odgovorila na zahtjeve nastavnog plana i programa. Kako bi se prilagodila očekivanja osnovne škole, predškolski program se „školarizira“.

Koncept pripreme djeteta za osnovnu školu je jednosmjernan pristup normativne procjene pri čemu se dijete tumači kao objekt – procjene ili stimuliranog razvoja (Visković i Višnjić Jevtić, 2019, str. 92). Predškolski program prilagođen je očekivanjima same osnovne škole, a sami cilj odgojno-obrazovnog procesa prilagođen je zahtjevima osnovne škole. Došen-Dobud (2001) ističe osnovne obaveze predškolaca, a to su obaveze prema sebi (skrb za zdravlje, usvajanje higijenskih i radnih navika), prema drugima (tolerancija, suradnja, nenasilno rješavanje sukoba) i prema okolini (razvijanje osjećaja i spoznaja da su dio prirode koju treba čuvati).

Autorica Došen-Dobud (2001) ističe kako su djeca predškolske dobi sposobna:

- vladati svojim fiziološkim potrebama;
- govorno se izražavati;
- vješto se kretati u prostoru i djelovati u njemu;
- razlikovati ponašanja koja sredina ocjenjuje kao pozitivna od negativnih;
- usvojiti pojmove i generalizirati ih;
- logički misliti i zaključivati na temelju poznatih elemenata;
- shvatiti postupke i uzroke nečijeg djelovanja;
- usmjeravati pozornost na različite stvari, pojave i događanja;
- shvatiti pojam vremena, ali samo za sadašnjost.

4.2. Uključivanje djece u osnovnu školu u Hrvatskoj

Javnom obrazovnom politikom pretpostavlja se obavezni obuhvat sve djece nekim oblikom formalnog odgoja i obrazovanja u godini pred polazak u osnovnu školu (Visković i Višnjić Jevtić, 2019, str. 95). Djeca koja nisu uključena u redovne programe u dječjem vrtiću, moraju pohađati program predškole, minimalno 250 sati tijekom 8 mjeseci kontinuiranog dolaska djece na sam program. Obaveznim pohađanjem programa predškole potaknuti će se dječji razvoj, ojačati njihove socijalne kompetencije, ublažiti strah od nepoznatog te kod djece razviti pojedine oblike učenja.

Pred uključivanje djece u osnovnu školu, obavezna je normativna procjena dječjeg psihofizičkog stanja za polazak u osnovnu školu te je u skladu s procjenom stručnog povjerenstva moguća odgoda polaska u osnovnu školu ili prijevremeni polazak (MZOS, 2014). Samu procjenu djetetovog statusa za polazak u osnovnu školu provode najčešće školski psiholog.

Oštarčević (2008) ističe da je prije samog polaska u osnovnu školu potrebno procijeniti zrelost djeteta za polazak u osnovnu školu kroz:

- tjelesnu zrelost- mjerilo djetetovog zdravlja i uvjet za normalno psihičko i socijalno razvijanje. Za uspjeh u školi nužna je dobra razvijanost osjetnih organa koja se utvrđuje na sistematskom pregledu. Tjelesnu zrelost određuje liječnik prilikom pregleda;

- intelektualnu zrelost- obuhvaća dobro razvijen govor, pažnja (prilikom upisa u prvi razred, prosječno 10 – 15 minuta), pamćenje, logičko mišljenje, inteligencija, grafomotorne vještine;
- emocionalnu zrelost- dijete ove dobi otvoreno iskazuje emocije, pokušava ih kontrolirati, pokazuje strahove i bori se za svoja prava, a u ovoj razvojnoj dobi kod djece prevladava optimističko i ugodno raspoloženje;
- socijalnu zrelost- povezana s emocionalnim zrelošću.

Zakonskim odrednicama, mogući su prijevremeni polasci mlađe djece, ali moguća je i odgoda polaska u osnovnu školu zbog procijenjenog kašnjenja u razvoju, a sama odgoda polaska u osnovnu školu znači ostajanje u istoj socijalnoj sredini za koju se može pretpostaviti povezanost s dječjim razvojnim statusom (Visković i Višnjić Jevtić, 2019.).

Odgoda upisa u prvi razred osnovne škole može se odobriti samo jedanput, i to za jednu školsku godinu, a Stručno povjerenstvo škole predložiti će Upravnom odjelu, odnosno Gradskom uredu odgodu upisa u prvi razred, ako:

- procijeni na temelju neposrednoga pregleda i dostavljene dokumentacije o psihofizičkom stanju djeteta da bi odgoda upisa pozitivno utjecala na djetetov psihofizički razvoj;
- se dijete nalazi ili će se početkom nastavne godine nalaziti na liječenju ili rehabilitaciji u zdravstvenoj ustanovi u trajanju duljem od mjesec dana, ali samo u slučaju da u zdravstvenoj ustanovi u kojoj će se dijete liječiti/rehabilitirati nije organizirana nastava ili ako je dijete uključeno u rehabilitacijske postupke koji će prema procjeni stručnjaka značajno utjecati na njegov psihofizički razvoj;
- dijete kojem je odgođen upis u prvi razred osnovne škole sljedeće godine bit će uvršteno u popis školskih obveznika radi ponovnog utvrđivanja njegova psihofizičkog stanja, a do polaska u osnovnu školu obvezno je, ako to dopušta zdravstveno stanje djeteta, pohađati program predškole (MZOS, 2014).

Potrebno je da roditelji razgovaraju s odgojiteljem ili stručnim suradnicima dječjeg vrtića ukoliko razmišljaju o odgodi upisa djeteta u prvi razred. Roditelji od dječjeg vrtića mogu zatražiti testiranje njihovog djeteta kako bi vidjeli da li je spremno za školom. Ukoliko dijete nije emocionalno, socijalno ili intelektualno spremno, potrebno je da roditelji ne požuruju njegov odlazak u prvi razred.

Ukoliko roditelj od odgojitelja ili stručnih suradnika dobije savjet za odgodu, bilo bi poželjno da savjet i poslušaju jer ako roditelj ne poslušaju savjet stručnih suradnika i odgojitelja, može doći do toga da će dijete biti nezainteresirano za osnovnu školu, biti će mu teško pratiti nastavu te će imati poteškoća sa savladavanjem svih obaveza koje ga očekuju.

Slunjski i suradnici (2012, str. 83) ističu kako je *dokumentacija sredstvo refleksije odgojno obrazovne prakse jer omogućuje interpretaciju i reinterpetaciju procesa odgoja i učenja, ali i kvalitete intervencija odgojitelja u tom procesu*. Dokumentacija odgojitelju služi kako bi bolje razumio djecu, pratio njihove interese, ideje, doživljaje, znanja, kompetencije i teorije.

Odgojitelj pomoću individualnih razvojnih mapa mogu sustavno pratiti dječji razvoj. Razvojne mape nisu propisane kao obavezna dokumentacija, ali odgojitelju omogućavaju razumijevanje razvoja pojedinog djeteta. U razvojnoj mapu prati se razvoj i postignuće djeteta u godini pred polazak u osnovnu školu, a obuhvaća etnografske zabilješke, fotozapise, videozapise, audio-vizualne zapise te različite oblike dječjeg izražavanja.

U sam proces izrade razvojne mape potrebno je da sudjeluju roditelji, djeca i stručni suradnici kako bi odgojitelj primjerice vidio odnos roditelja i djeteta kod kuće, da oni vide način na koji se radi s njihovom djecom u dječjem vrtiću kako bi kasnije djetetu, kada krene u osnovnu školu, ostala razvojna mapa kao uspomena na dječji vrtić.

4.3. Suradnja roditelja i odgojno-obrazovnih ustanova

Autorice Visković i Višnjić Jevtić (2019, str. 37) ističu kako su *odnosi roditelja i odgojno-obrazovnih zajednica (dječjih vrtića i osnovnih škola) prepoznati kao značajan prediktor dječjeg razvoja, aktualnih i dugoročnih postignuća*. Uključivanje roditelja u proces prijelaza predstavlja kontinuirani razvoj partnerskih odnosa temeljenih na međusobnom povjerenju i uvažavanju te otvorenoj i konstruktivnoj komunikaciji (Visković i Višnjić Jevtić, 2019).

Potrebno je da odgojitelji u godini pred polazak u osnovnu školu organiziraju roditeljske sastanke na kojima će roditelje upoznati sa važnostima priprema za osnovnu školu. Roditelji bi se trebali aktivno uključiti u sam prelazak djeteta u osnovnu školu kako bi djetetu taj prijelaz

bio što manje stresan i kako bi dijete osjećalo roditeljsku podršku u ovom stresnom periodu i za dijete i za samu obitelj.

Oštarčević (2008) ističe da će dijete u školi biti uspješno ukoliko roditelj:

- pruža brigu i podršku;
- iskazuje jasna i pozitivna očekivanja na njegovo učenje i ponašanje;
- pruža priliku smislenog sudjelovanja u svakodnevnom životu svoje obitelji;
- razvija realan pogled na djetetove sposobnosti;
- prihvaća bezuvjetno dijete takvo kakvo jest.

Važno je da roditelj surađuje sa školom na način da redovito odlazi na individualne razgovore u osnovnu školu kako bi se informirao o uspjehu svoga djeteta, odlazi na roditeljske sastanke, komunicira s učiteljima, aktivno sudjeluju u radu škole (npr. vijeća roditelja).

Suradnja dječjeg vrtića i osnovne škole važna, ali nažalost je rijetka. Najčešće je formalna prilikom posjete predškolske djece osnovnoj školi. I ako odgojitelj kroz razgovor s djetetom razmjenjuje informacije o školi, zanemaruje činjenicu da djeca najbolje uče od svojih vršnjaka kroz zajedničku igru i učenje. Sami posjeti djece iz dječjeg vrtića u osnovnu školu moraju biti zanimljivi i osmišljeni.

Zajedničko druženje djece iz dječjeg vrtića i učenika omogućava razvoj koncepta starijeg prijatelja koji se temelji na povezivanju pojedinaca iz dječjeg vrtića i osnovne škole, sudjelovanju učenika u prijenosu informacija o školi i potpori pri pripremi za polazak u osnovnu školu (Visković i Višnjić Jevtić, 2019).

Izuzetno je bitna i suradnja između i odgojitelja i učitelja, odgojitelj razmjenjuje informacije između učitelja, posjeti učitelja u dječjem vrtiću te upotreba razvojnih mapa koji su izrađeni u dječjem vrtiću i koje učitelji mogu koristiti u osnovnoj školi.

4.4. Testiranje pred polazak u osnovnu školu

Testiranje pred polazak u osnovnu školu omogućava procjenu spremnosti djeteta za osnovnu školu. Rezultat testa pokazuje stupanj psihofizičke razvijenosti djece na temelju kojih se formiraju ujednačene grupe u svim razredima, a testiranje u osnovnoj školi najčešće provodi pedagog.

Drožđan i suradnici (2018) ističu kako testiranje za upis u prvi razred izgleda ovako:

- dok se od roditelja uzimaju opći podaci, dijete nešto crta prema svom izboru;
- imenuje predmet za slike;
- na osnovi slike ili više njih, dijete treba osmisliti i ispričati priču;
- dijete treba prepoznati oblike, veličine, boje (klasifikacija predmeta prema nekom kriteriju);
- provjera prostorne orijentacije (ispred, iza, ispod...).

Prije samog testiranja u osnovnoj školi, potrebno je obaviti sistematski pregled u domu zdravlja te pregled kod stomatologa. Djeca koja imaju govorne poteškoće morala bi se uključiti u logopetski tretman pošto bi sva djeca u razdoblju do polaska u osnovnu školu trebala pravilno izgovarati glasove.

Prilikom testiranja pred polazak u osnovnu školu, provjerava se:

- glasovna analiza i sinteza- podjela riječi na pojedine glasove i obratno;
- govor- kakvim rečenicama se dijete služi u govoru, da li je govor jasan;
- grafomotorika;
- predmatematičke vještine;
- predčitačke vještine;
- činjenično znanje;
- orijentacija u vremenu i prostoru;
- emocionalna i socijalna zrelost.

U Tablici 1. nalazi se primjer upitnika za procjenu zrelosti djece predškolske dobi za upis u prvi razred osnovne škole (Oštarčević, 2008).

Tablica 1. „Upitnik za procjenu zrelosti za upis u prvi razred“

UPITNIK ZA PROCJENU ZRELOSTI ZA UPIS U PRVI RAZRED						
OSNOVNA ŠKOLA: _____			Datum ispitivanja: _____			
Ime i prezime djeteta: _____						
UPITNIK ZA PROCJENU ZRELOSTI ZA UPIS U PRVI RAZRED						
Br.	PODRUČJE PROCJENE	BODOVI			UKUPNO	NAPOMENA
I.	OPĆI PODACI KOJE DIJETE ZNA O SEBI Kako se zoveš? Koliko imaš godina? Gdje stanuješ? Kako se zove grad, mjesto u kojem živiš? Tko još osim tebe živi u tvojoj kući? Jesi li išao u dječji vrtić, malu školu?	0	1	2		
II.	PROCJENA SNALAŽENJA U VREMENU KOMUNIKACIJI Ispričaj što radiš od jutra do večeri. Kako pozdravljaš ljude koje sretnaš tijekom dana? Što kažemo kada nešto tražimo / dobijemo?	0	1	2		
III.	OPAŽANJE PREDMETA VIZUALNO PAMĆENJE U kutiju stavimo 6 poznatih predmeta i pokažemo ih djetetu na nekoliko sekundi. Dijete pogleda predmete bez imenovanja, zatvorimo kutiju i tražimo od njega da imenuje predmete.	0	1	2		

IV.	SPOSOBNOST UOPĆAVANJA I LOGIČKOG ZAKLJUČIVANJA Djetetu se pokazuju slike, a ono treba skupno imenovati što vidi (voće, povrće, životinje). Djetetu se daju dijelovi slike, koju mora sastaviti u smislenu cjelinu (kuća, cvijet).	0 0	1	2 2		
V.	GOVORNO-JEZIČNI RAZVOJ Prepoznavanje slova Analiza Sinteza Čitanje Govor	0 0 0 0 0	1 1	2 2 2 2 2		
VI.	MATEMATIČKO PREDZNAJJE Brojanje od 1 do 10 Čitanje brojeva do 10 Pridruživanje brojeva količini elemenata danog skupa Određivanje odnosa među predmetima (veće, manje, jednako)	0 0 0 0	1	2 2 2 2		
VII.	IMENOVANJE BOJA Imenovanje osnovnih boja	0	1	2		
VIII.	UOČAVANE SLIČNOSTI I RAZLIKA Tražimo od djeteta da uoči što je slično, a što različito na primjeru likova, slova i brojeva.	0	1	2		

IX.	GRAFOMOTRONI RAZVOJ Dijete na posebno pripremljenom papiru preslikava zadane elemente.	0	1	2		
X.	PROSTORNA ORIJENTACIJA Osnovna orijentacija u prostoru i na vlastitom tijelu Dominantna ruka	0 L	1 D	2 A		

Djetetovo ponašanje tijekom ispitivanja:

1. izrazito suradnički raspoloženo
2. dobro surađuje
3. surađuje uz poticaj
4. ne slijedi upute
5. odbija suradnju
6. _____

DODATNA ZAPAZANJA:

UKUPNO POSTIGNUTIG BODOVA / MOGUĆI BROJ BODOVA: ____/36

ISPITIVAČ: _____

5. POLAZAK U OSNOVNU ŠKOLU

Polazak djeteta u osnovnu školu novo je važno razdoblje koje utječe na prilagodbu i usklađivanje svakodnevnih običaja i navika obitelji, raspored rada, odmora i zabave, susrećući se svakodnevno s novim događajima i situacijama, ponekad s teškoćama, brigama i izazovima (Rečić, 2006, str. 7).

Sam polazak u osnovnu školu, u bezbrižnom djetinjstvu donosi brojne susrete s obvezama, naporima, pravilima, suradnjom i novim prijateljima. Izuzetno je bitna pomoć roditelja koji s djetetom moraju pričati o osnovnoj školi, pomagati djetetu pravilnim i sustavnim radom.

Polaskom u osnovnu školu, učenici nižih razreda osnovne škole imaju pravo na produženi boravak. Produženi boravak je posebni oblik odgojno-obrazovnog rada koji se organizira za učenike izvan redovite nastave, a može se izvoditi i u vrijeme odmora za učenike, što se propisuje školskim kurikulumom i godišnjim planom i programom (MZOS, 2019).

Učitelj u produženom boravku mora:

- surađivati s učiteljima iz redovite nastave u svakodnevnoj komunikaciji razmjenjujući informacije;
- organizirati roditeljske sastanke za roditelje učenika uključene u produženi boravak te davati informacije roditeljima;
- voditi pedagošku dokumentaciju o učenicima u skladu s pravilnikom kojim se ona uređuje;
- dežurati prije početka produženoga boravka ako svi učenici ne završavaju s redovitom nastavom u isto vrijeme;
- sudjelovati na sjednicama te u radu stručnih tijela osnovne škole;
- obavljati i druge poslove u skladu s propisima i po nalogu ravnatelja (MZOS, 2019).

Područja koja su obuhvaćena produženim boravkom su jezično-komunikacijsko, matematičko-logičko, prirodoslovno, znanstveno-tehnološko, tjelesno-zdravstveno područje te socijalizacija. Djeca u produženom boravku borave uobičajeno od 12 do 17 sati, a aktivnosti su ograničene na 45 minuta.

5.1. Prvi susreti s osnovnom školom

Djeca se nažalost prvi puta susretnu s osnovnom školom prilikom upisa u prvi razred osnovne škole. Potrebno je da roditelji i odgojitelji razgovaraju s djetetom o osnovnoj školi, što ga očekuje u osnovnoj školi te da mu budu podrška na svakom koraku.

Prije nego što dijete upiše prvi razred, potrebno je učiniti liječnički pregled te razgovor roditelja i djeteta koji je najčešće s pedagogom koji procjenjuje razinu djetetove spremnosti za polazak u osnovnu školu.

Prvi susreti djeteta i roditelja s osnovnom školom mogu biti različito organizirani, a osnovna škola nastoji ozračje učiniti toplim, zanimljivim i srdačnim djetetu i roditeljima (Rečić, 2006). Poželjno je da i odgojitelji organiziraju posjete osnovnim školama kako bi djeca lakše doživjela samu osnovnu školu i susret s učenicima. Ukoliko djeca nisu posjetila osnovnu školu s odgojiteljicama, poželjno je da roditelji dogovore posjetu djeteta s pedagogom kako bi dijete obišlo zgradu osnovne škole, razgledao njezine prostorije i susreo se sa učenicima. *Šetnja okolišem osnovne škole ili igra na školskom dvorištu prigoda su za upoznavanje i približavanje osnovne škole djeci te razvijanje znatiželje i ljubavi prema njoj* (Rečić, 2006, str. 10).

Prvi dan u osnovnoj školi donosi brojne osjećaje od uzbuđenja, straha kako za djecu, tako i za njihove roditelje, ali i učitelje. Važan je osmijeh učitelja jer kod djece osmijeh puno znači, osjećaju se sigurnije u novom i nepoznatom okruženju. Roditelji ne bi smjeli imati nerealno visoka očekivanja od djece jer to često dovodi do nepovjerenja djeteta prema roditeljima i osnovnoj školi.

5.2. Uloga roditelja

Uloga roditelja u prelasku djeteta iz dječjeg vrtića u osnovnu školu je veoma važan, a Drožđan i suradnici (2018) ističu kako uloga roditelja podrazumijeva:

- ohrabrivanje djeteta u svakoj prilici, nikada ne plašiti dijete osnovnom školom;
- prošetati s djetetom do osnovne škole, upozoriti dijete na opasna mjesta na putu do osnovne škole;
- objasniti djetetu kako je za svako postignuće potrebno mnogo truda;

- omogućiti djetetu da uči na vlastitim iskustvima čime se jača samostalnost i samosvijest djece;
- pozitivno govoriti o učiteljima;
- potaknuti kod djeteta nestrpljenje da krene u osnovnu školu;
- na vrijeme upozoriti dijete sa svim promjenama koje slijede, vježbati zaključavanje i otključavanja vrata kuće/stana;
- uputiti dijete na osobe koje mu mogu pomoći u slučaju potrebe dok je samo kod kuće, na vidljivo mjesto istaknuti važne brojeve telefona.

Roditelji su najvažniji učitelji djeci koji oponašaju njihove pokrete, ponašanja te sukladno tome, roditelji moraju pružati podršku djecu uz puno ljubavi, toplim odnosom i razumijevanjem prema djetetu kako bi dijete stekao povjerenje u njega. *Dobro poznavanje razvojnih djetetovih osobitosti, strpljenje, jasno i dosljedno zahtijevanje roditelja u skladu s djetetovim mogućnostima omogućuju djetetu stvaranje i usvajanje kriterija i normi za njegove stavove prema obitelji, užoj i široj zajednici* (Rečić, 2006, str. 9).

Dijete kroz komunikaciju s roditeljima izražavaju svoju znatiželju, osjećaje i misli, nalazi sreću i zadovoljstvo u dogovoru, pomoći i razgovoru s roditeljima. Roditelji bi trebali uključiti djecu prilikom kupovine potrebnog školskog pribora, dopustiti djetetu da samostalno bira školski pribor jer će se tako dijete osjećati važnim, biti će sretan i ponosan što je sam izabrao pribor za osnovnu školu, ali će se i na taj način pripremati za sam polazak u osnovnu školu i samim ovim činom, polazak u osnovnu školu biti će manje stresan kako za dijete, tako i za roditelje.

Roditelji nastoje od djetetovog rođenja omogućiti djetetu kutak u kojem će propuzati, igrati se, učiniti prve korake, a važno je da taj prostor bude onaj u kojem će spremati svoje igračke, odjeću, obuću, knjige i školski pribor, samom ovakvom organizacijom radnog prostora, roditelji omogućuju razvoj djetetove samostalnost (Rečić, 2006).

Važno je da roditelji vode računa o dovoljno sna i odmora njihovog djeteta jer ako se dijete dobro naspava, neće mu biti problem ustati ujutro, ali ako dijete ide kasno spavati, teško će se ustati ujutro i neće imati dovoljno vremena za obavljanje jutarnjih rituala

Roditelji kroz razgovor mogu podsjećati dijete na njegove obaveze prema njegovom radnom prostoru, a time će se postići da će radni prostor uvijek biti uredan i spreman za obaveze koje dijete treba odraditi vezane za osnovnu školu.

6. AKTIVNOSTI KOJE OLAKŠAVAJU PRELAZAK IZ DJEČJEG VRTIĆA U OSNOVNU ŠKOLU

U samom usvajanju radnih navika i priprema za prelazak u osnovnu školu, odgojitelju pomažu brojne aktivnosti za razvoj predčitačkih, predpisačkih, matematičkih, socioemocionalnih vještina te razvoj fine i grube motorike kod djece predškolske dobi.

Važno je da odgojitelj tijekom same pripreme za osnovnu školu prati dječje interese te da ih ne prisiljavaju na nešto što će dovesti do kontraefekta.

6.1. Razvoj samostalnosti

Vještina vođenja brige o samom sebi je veoma važna, a ukoliko ona nije razvijena, djetetu će biti teže razviti mnoge druge potrebne vještine za polazak u osnovnu školu (Likierman i Muter, 2007).

Vođenje brige o samome sebi podrazumijeva djetetovu sposobnost da brine o svojim potrebama te je to važan dio samostalnosti, a obuhvaća praktične vještine:

- znati kako se dijete zove i gdje stanuje;
- znati ići samostalno na WC;
- znati se obući i svući;
- znati jesti samostalno
- naučiti svakodnevnu rutinu, primjerice odlazak na spavanje (Likierman i Muter, 2007).

Autori Likierman i Muter (2007) ističu kako dijete redovnim aktivnostima prati što se događa te tako može predvidjeti što će biti sljedeće i to mu daje osjećaj sigurnosti i samopouzdanja, dugoročni cilj predstavlja razvijanje djetetove svijesti o svakodnevnim potrebama i njihovom daljnjem izvršavanju, a vođenje brige o samome sebi predstavlja veliku važnost prilikom polaska u osnovnu školu.

Kroz sljedeće primjere prikazane su aktivnosti koje potiču razvoj samostalnosti kod djece predškolske dobi.

6.1.1. Samostalno vezanje vezica na obući

Vežanje vezica na obući većini djeci predstavlja veliki problem. Kako bi djeci olakšali i potaknuli ih na samostalno vežanje vezica, odgojitelji / roditelji od kartona može izrezati obris stopala te napraviti rupice kroz koje će dijete provlačiti vezicu, također sa strane mogu staviti sliku koraka kako se vežu vezice (*Slika 1.* „Vežanje vezica“).

Slika 1. „Vežanje vezica“

6.1.2. Samostalno ulijevanje tekućine u čašu

Hidratacija je veoma važna za zdravlje ljudi pa je stoga potrebno da djeca samostalno ulijevaju tekućinu u čašu kako bi im kasnije, u osnovnoj školi bilo lakše kada u blizini ne bi imali odgojitelje ili članove svoje obitelji (*Slika 2.* „Ulijevanje tekućine u čašu“).

Slika 2. „Ulijevanje tekućine u čašu“

6.1.3. Samostalno odijevanje

Djeca poprilično rano nauče skidati odjeću sa sebe (većina ovu vještinu savlada do četvrte godine), roditelj / odgojitelj mora dopustiti da se dijete samostalno odjene kako bi djeca savladala ovu vještinu (Likiemnan i Muter, 2007). Kako bi se potaknulo samostalno odijevanje, roditelj može omogućiti djetetu da samostalno odabere odjeću koju će kasnije samostalno i odjenuti (Slika 3. „Samostalno odijevanje“).

Slika 3. „Samostalno odijevanje“

6.2. Razvoj socioemocionalnih vještina

Prije polaska djeteta u osnovnu školu, važna je njegova socioemocionalna spremnost. Emocije predškolske dobi su jednostavne, spontane, kratkotrajne, snažne, nestabilne, djeca ih odmah izražavaju i ne znaju ih suzdržati, pokazuje ih otvoreno te je zbog toga važno da se djeca prije polaska u osnovnu školu nauče nositi sa svojim emocijama (Drožđan i sur., 2018). Emocionalni razvoj određen je temperamentom djeteta, razlikujemo dijete lakog teškog i opreznog temperamenta. Djeca lakog temperamenta najčešće su dobro raspoložena, dugotrajno usredotočena na sadržaje, lakše ih je utješiti; djeca teškog temperamenta rijetko dobro raspoložena, nemaju dugotrajne interese i ne prihvaćaju utjehu; djeca opreznog temperamenta su loše raspoložena i teško se prilagođavaju. Potrebno je da djecu poučavamo kako da izrazi svoje emocije na socijalno prihvatljiv način, a ne da ih potiskuje.

Socijalna i emocionalna zrelost djeteta za polazak u osnovnu školu podrazumijeva:

- da dijete ima razvijenu samokontrolu ponašanja, može se suzdržati od naglih i pretjeranih emocionalnih ispada;
- reakcije su mu primjerene situaciji;
- može se strpjeti i pričekati da zadovolji svoje potrebe, izražava i uvažava svoje i tuđe potrebe;
- ima samokontrolu te može uvidjeti negativan učinak nekontroliranog emocionalnog reagiranja;
- dobro se nosi s uspjehom i neuspjehom, uspjehom se ponosi, a neuspjeh, iako iskazuje nezadovoljstvo, može podnijeti;
- ima dobru sliku o sebi, vjeruje da može puno toga obaviti samo, samopouzđano je (Drožđan i sur., 2018).

U razvoju socioemocionalnih vještina predškolske djece mogu pomoći sljedeće tri opisane aktivnosti.

6.2.1. Skrivalica: „Emocije“

Ova aktivnost djeci pomaže da se upozna s emocijama, da ih imenuje i kroz razgovor s odgojiteljima / roditeljima nauči što su emocije, kako se nositi s njima, da nije dobro potiskivati emocije i na koji način da ih pokaže okolini. Za ovu aktivnost potrebne su slike emocija. Zadatak djece je da pronađe slike istih emocija, te da kroz razgovor s odgojiteljem / roditeljem razgovara o toj emociji, kako se on osjeća kada se kod njega pojavi ta emocija, na koji način bi iznio tu emociju i slično (*Slika 4. Skrivalica: „Emocije“*).

Slika 4. Skrivalica: „Emocije“

6.2.2. Društvena igra: „Plavi cvjetić“

Ova igra slična je društvenoj igri „Crni Petar“. Odgojitelj / roditelj priprema kartice (31 kartica, ili manje, bitno da je neparan broj kartica) i na njima može nacrtati primjerice cvjetice, hranu, voće i slično. Bitno je da svaka kartica ima svoj par. Za igru je najmanje potrebno dvoje igrača, karte se promiješaju i podijele igračima (jednaki broj karata svakom igraču), kada igrači imaju iste karte, odlože ih na stol. Igrač s lijeve strane od onoga kojemu je ostalo najviše karata izvlači jednu kartu i tako u krug. Igra traje sve dok jednom od igrača ne ostane samo jedna karta te tada on postaje „Plavi cvjetić“ (Slika 5. „Plavi cvjetić“).

Slika 5. „Plavi cvjetić“

6.2.3. „Crtanje emocija“

Djeca nakon neke priče / slikovnice o emocijama crtaju flomasterima za bijelu ploču emocije. S djecom se može razgovarati o emociji koju crtaju, zašto su izabrali tu emociju za crtanje, kako se oni osjećaju kada je kod njih prisutna ta određena emocija i u kojim je to situacijama (Slika 6. Crtanje emocija“).

Slika 6. „Crtanje emocija“

6.3. Razvoj predčitalačkih vještina

Razvoj predčitalačkih vještina nužno je kako bi dijete lakše savladalo čitanje, i ako dijete prilikom polaska u osnovnu školu ne treba znati čitati, ove vještine omogućuju mu lakše učenje čitanja u osnovnoj školi.

Prilikom odabira aktivnosti kojima se potiče razvoj predčitalačkih vještina, važno je da odgojitelj prati djetetovo zanimanje kako bi razvijao pažnju i interes kod djeteta. Prilikom odabira aktivnosti za razvoj predčitalačkih vještina, odgojitelj može izabrati brojne jezične igre koje će djetetu omogućiti razvoj predčitalačkih vještina. Jezične igre su sve igre kojima je glavno izražajno sredstvo jezik, a dijele se na igre slušanja i govorenja te na igre čitanja i pisanja (Peti Stantić i Velički, 2009).

Autori Drožđan i suradnici (2018) ističu predčitalačkih vještine koje obuhvaćaju:

- rastavljanje riječi na glasove;
- prepoznavanje prvog i zadnjeg slova u riječi;
- slaganje, prepoznavanje rime;
- spoznaja o povezanosti glasa i slova;
- spajanje glasova u riječ;
- prepoznavanje riječi na temelju slogova;
- nabranje riječi koje započinju određenim slogom.

U sljedeća tri primjera opisane su aktivnosti koje se mogu provoditi s djecom za razvoj predčitalačkih vještina.

6.3.1. „Pričanje priče“

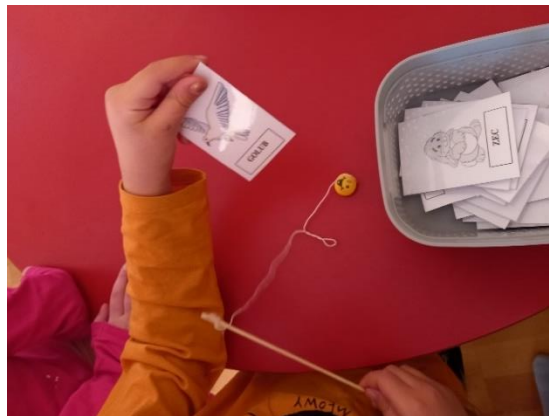
Kroz ovu igru djeca uče pričati priče. Na stolu se nalazi izmiješana slikopriča koju djeca moraju složiti, a zatim ju ispričati po redoslijedu događaja. Djeca pričaju priču prema slikama, opisuju ih, a odgojitelj može pomoći na način da djetetu postavlja poticajna pitanja i usmjerava ga na detalje na sličicama. Priča se može i malo zakomplicirati na način da svako od djece dodaje po jednu riječ (rečenicu), a da se druga djeca nadovezuju na tu rečenicu te da tako nastane nova priča (*Slika 7. „Pričanje priče“*).

Slika 7. „Pričanje priče“

6.3.2. „Upecaj ribicu“

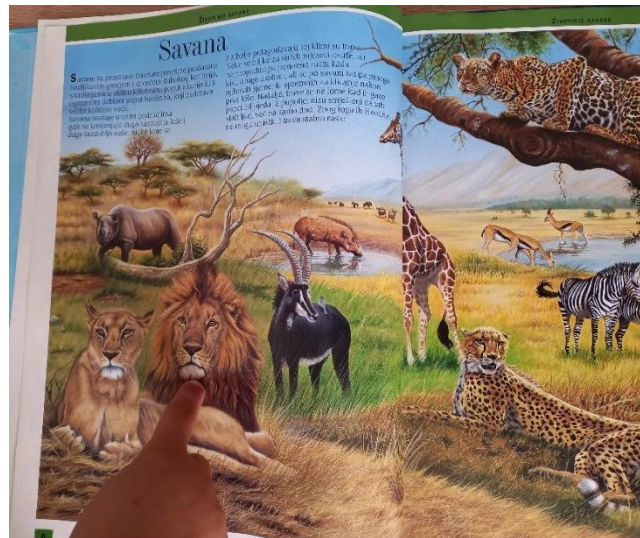
Svrha ove igre je da djeca traže zadani glas u riječima bez slušne potpore i aktiviranjem fonda riječi. Odgojitelj ili roditelj za ovu igru trebaju pripremiti kartonsku kutiju s rupom na poklopcu, drveni štapić s flaksom i magnetom koji predstavlja udicu,, slike različitih predmeta, odozdo zalijepljena sa spajalicom. Zadatak djece je da udicom peca različite predmete kroz rupu na kutiji te da bez imenovanja sličice kaže da li je zadani glas prisutan i da li je njegova pozicija na početku, u sredini ili na kraju riječi (Slika 8. „Upecaj ribicu“).

Slika 8. „Upecaj ribicu“

6.3.3. „Što vidiš na slici?“

Odgojitelj ili roditelj trebaju pripremiti slikovnicu (časopis) bogat raznim predmetima, životinjama ili slično. Odgojitelj / roditelj kaže riječ rastavljenu na glasove, a dijete na slici moraju pokazati na što se misli kada odgojitelj / roditelj kažu rastavljenu riječ, npr. „Ovdje je p – a – s“, dijete pokaže psa i ponovi „pas“ (Slika 9. „Što vidim na slici“).

Slika 9. „Što vidiš na slici?“

6.4. Razvoj predpisalačkih vještina

Na razvoj predpisalačkih vještina ima utjecaj razvoj fine motorike šake i to već od jasličke dobi. Kako bi se dijete snašlo na papiru, važno je da se uspješno snalazi u prostoru (npr. hodanje po ravnoj crti, ples u kolu), a kada savlada grubu motoriku (ravnotežu i percepciju), biti će spremno za učenje čitanja i pisanja. Kada dijete uči pisati, mora znati kontrolirati olovku na papiru, smjestiti ju na zadani oblik ili crtu na određeno mjesto na papiru, a kada navedeno savlada, spremno je za učenje slova.

U dječjem vrtiću pisanje ne poučava već se provode aktivnosti za razvoj fine motorike i kasnijeg lakšeg pisanja. Kako bi dijete bilo uspješno u čitanju i pisanju mora razviti optičko razlikovanje, višestruko pamćenje, sposobnosti uočavanja optičkog slijeda.

Kroz sljedeće tri primjera opisane su aktivnosti koje se mogu koristiti za razvoj predpisalačkih vještina predškolske djece.

6.4.1. „Ples pisanja“

Jedan od najkorištenijih metoda za razvoj predpisalačkih vještina je tzv. „Ples pisanja“, koji podrazumijeva metodu koja uključuje cijelo tijelo u razvoj koordinacije ruke i šake. Program plesa pisanja sadrži mnoštvo tema koje podrazumijevaju crtanje uz glazbu. Cilj ovog programa je dobro usvojiti pokrete, na prirodan i zabavan način. U „Plesu pisanja“ važan je pokret, a ne rezultat ili oblik (*Slika 10.* „Ples pisanja“).

Slika 10. „Ples pisanja“

6.4.2. „Slaganje kamenčića na slovni predložak“

Ova igra upoznaje djecu sa izgledom i nazivom slova. Djeca uz pomoću kamenčića na predlošku sa slikom, riječi i slovima slažu riječi na način da kamenčiće stavljaju na slova koje se nalaze u nekoj rečenici. Na primjer, na slici se nalazi biljka potočnica i kraj slike se nalazi naziv ove biljke, ispod slike i naziva biljke nalaze se slova, djeca slažu prozirne kamenčiće na slova na predlošku kako bi dobili riječ potočnica (*Slika 11.* „Slaganje kamenčića na slovni predložak“).

Slika 11. „Slaganje kamenčića na slovni predložak“

6.4.3. „Slaganje imena drvenim kockama“

Kroz ovu aktivnost djeca usvajaju pisanje svojeg imena, slova koja se nalaze unutar njegovog imena. Za ovu aktivnost potrebna su imena djece na predlošku i drvene kocke. Zadatak djece je da uz pomoć drvenih kockica slažu svoje ime po predlošku, odgojitelj ih na osnovu ove aktivnosti može pitati na kojem se mjestu nalazi određeno slovo unutar njegovog imena (npr. „Gdje se nalazi slovo T u tvom imenu?“), osim svojeg imena, djeca mogu pisati imena i svojih prijatelja unutar skupine (Slika 12. „Slaganje imena po predlošku s drvenim kockama“).

Slika 12. „Slaganje imena drvenim kockama“

6.5. Razvoj matematičkih vještina

Djeca predškolske dobi uče o odnosima u prostoru (van – unutra, dolje – gore, ispod – iznad), predmeta (veće – manje, teško – lako), svojstvima predmeta (mekano – tvrdo, toplo – hladno), količina, pojmu broja koje stječu kroz igru. Počeci usvajanja matematičkih pojmova kreću još u ranoj dobi (već od šest mjeseci) preko razvrstavanja igračkica (npr. u jednu posudu staviti kocke, a u drugu autiće).

Razvijanje matematičkih vještina najvažnije je poticati kroz igru, a u sljedeća tri primjera opisane su moguće aktivnosti koje potiču razvoj matematičkih vještina djece predškolske dobi.

6.5.1. „Puzzle broj i slika“

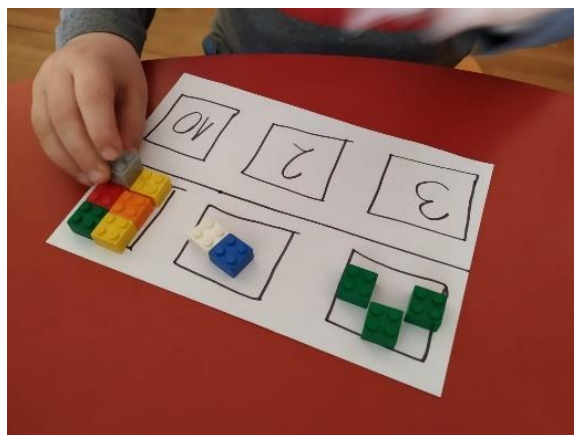
Kroz ovu aktivnost dijete se upoznaje s brojevima i količinom. Odgojitelj / roditelj za ovu aktivnost treba pripremiti kartice na kojem se nalazi broj, slika i točkice i izrezati ih na način da dobe puzzle. Zadatak djece je da spoji broj s količinom koji prikazuje, primjerice, ako je broj dva, dijete ga mora spojiti s dvije točkice unutar kocke i dva cvjetića (Slika 13. „Puzzle broj i slika“).

Slika 13. „Puzzle broj i slika“

6.5.2. „Sagradi grad“

Za ovu aktivnost potrebne su lego kocke i brojevi. Zadatak djece je da sagrađe toranj od onoliko kocaka koliko je prikazano brojem, nakon toga, odgojitelj / roditelj može upitati djecu koji je toranj veći, zašto to misle, da kažu koji je broj ispod i koliko im je kocaka potrebno da sagrađe toranj u toj visini i slično (Slika 14. „Sagradi grad“).

Slika 14. „Sagradi grad“

6.5.3. „Izbroji latice“

Djeca kroz ovu aktivnost broje latice na cvjetićima te taj broj flomasterima za bijelu ploču upisuju u tučak cvijeta. (Slika 15. „Izbroji latice“).

Slika 15. „Izbroji latice“

6.6. Razvoj grube motorike djece predškolske dobi

Gruba motorika djece ovisi o razvoju mozga i snazi mišića te podrazumijeva kretanje cijelog tijela koje kod djece počinje puzanjem, hodanjem i skakanjem; važan je dio djetetova razvoja zato što je preduvjet za razvoj fine motorike, ako je dijete dovoljno aktivno (trči, skače), lakše će naučiti pravilno držati olovku, pisati i vezati vezice, zbog toga je potrebno djetetu osigurati dovoljno prilika, vremena i mjesta za kretanje (Drožđan i sur., 2018).

Kroz sljedeće tri aktivnosti opisne su moguće aktivnosti za razvoj grube motorike djece predškolske dobi.

6.6.1. „Igre s pjevanjem“

Igre s pjevanjem kod djece potiče razvoj slušne percepcije, osjećaj za ritam, tempo, razvoj motoričkih vještina (ravnoteža, koordinacije) te kod djece stvara osjećaj radosti, samopouzdanja i samopoštovanja.

Djeca kroz igre s pjevanjem u kolu usvajaju grubu motoriku, a primjer igre s pjevanjem u kolu je „U Zagrebu je kućica“ u kojem djeca s odgojiteljem stoje u krug držeći se za ruke, a jedno dijete (dječak) stoji u sredini. Djeca hodaju u krugu oko dječaka pjevajući. Kada počnu pjevati "Momak bira ženu ...", dječak mora odabrati jednu djevojčicu, primi je za ruku i ona s njim stane u sredinu kruga te zajedno plešu. Kad djeca počnu pjevati "Žena bira sina...", djevojčica mora odabrati jednog dječaka, primi ga za ruku i sada njih troje plešu u sredini kruga na isti način zadnje dijete koje je ušlo u krug bira drugo dijete sve do kraja pjesme. Na kraju svi pjevaju "Svi smo sada veseli..." i skakuću (*Slika 16. „Igre s pjevanjem“*).

Slika 16. „Igre s pjevanjem“

6.6.2. „Štafetne igre“

Kod štafetnih igara naglašen je natjecateljski karakter. Ove igre dominantno utječu na brzinu i snagu kod djece.

U štafetnoj igri s loptom, odgojitelj dijeli djecu na dvije skupine, svakoj skupini daje jednu lopticu. Zadatak djece je da uzmu loptu, trče do čunja, prođu oko njega i trče do drugog djeteta u timu i daje drugom djetetu lopticu. Igra se ponavlja sve dok se sva djeca unutar ekipa izmjene (*Slika 17. „Štafetne igre“*).

Slika 17. „Štafetne igre“

6.6.3. „Igre u parku“

Boravak na zraku ima pozitivan utjecaj na cjelokupni psihofizički razvoj djeteta. Prilikom trčanja, kod djece se ubrzava disanje, djeca bolje spavaju, fizički su spretnija, lakše se koncentriraju te jačaju svoje društvene vještine.

Prilikom boravka na zraku djeca se mogu ljuljati na ljuljačkama, penjati se na penjalice, spuštati niz tobogan, igrati različite igre koje pozitivno utječu na njihov rast i razvoj (Slika 18. „Igre u parku“).

Slika 18. „Igre u parku“

6.7. Razvoj fine motorike djece predškolske dobi

Fina motorika preduvjet je za razvoj ostalih vještina kod djece poput držanja olovke, pisanja, svladavanje pojedinih sportova; usko je vezana uz koordinaciju oko – ruka, a najbolje je da djeca kroz igru razvijaju kontrolu nad motoričkim vještinama ruku i prstiju; za usvajanje složene vještine poput pisanja potrebno je razviti sposobnosti fine motorike šake, vizualne percepcije, koordinaciju oko – ruka (Drožđan i sur., 2018).

Već od kod malog djeteta od osamnaest mjeseci počinje razvoj grafomotorike koji traje do polaska u osnovnu školu, a kako bi dijete savladalo grafomotoričke aktivnosti, potrebno je da ima razvijenu finu motoriku i ispravno drži olovku. Grafomotika se može uvježbavati kroz nizanje slamki na špagicu, perlica na konac, rezanje i presavijanje papira, modeliranje plastelinom, slikanje prstima, kistovima po različitim površinama, crtanje po brašnu (pijesku) i slično.

Razvoju grafomotorike djece predškolske dobi mogu pomoći sljedeće tri opisane aktivnosti.

U sljedeća tri primjera prikazane su aktivnosti koje se mogu koristiti za razvoj fine motorike djece predškolske dobi.

6.7.1. „Rezanje i lijepljenje geometrijskih oblika“

Rezanja škarama važna je aktivnost za razvoj fine motorike kod djece jer djeca rezanjem jačaju ruku, vježbaju preciznost i koordinaciju oko – ruka.

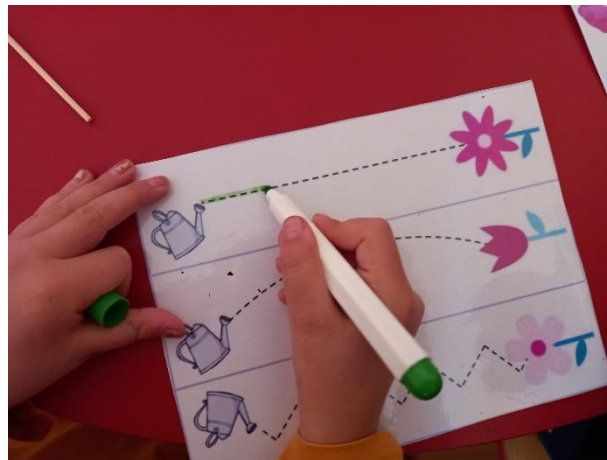
Primjer aktivnosti je rezanje geometrijskih oblika i njihovo lijepljenje kako bi djeca napravila dinosaura. Potrebno je mnogo strpljenja i preciznih poteza prilikom rezanja škarama kako bi djeca uspješno napravila dinosaura (*Slika 19. „Rezanje i lijepljenje geometrijskih oblika“*).

Slika 19. „Rezanje i lijepljenje geometrijskih oblika“

6.7.2. „Zalij cvijet“

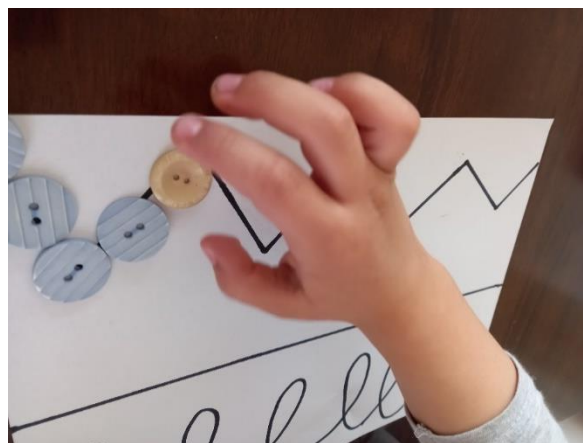
Prilikom ove aktivnosti djecu je potrebno upućivati na ispravno držanje olovke (dijete drži olovku vrhovima kažiprsta, palca i srednjeg prsta) koje će mu olakšati fleksibilnost i kontrolu prilikom pisanja koji će zbog ispravnog držanja olovke biti uredno. Zadatak djece je pomoću zadanih linija „zalijati cvijet“. Prilikom izvođenja ovog zadatka, odgojitelj / roditelj s djecom može razgovarati kako se oni brinu za svoje biljke, što je potrebno za njihovu njegu i slično (Slika 20. „Zalij cvijet“).

Slika 20. „Zalij cvijet“

6.7.3. „Slaganje gumbića po predlošku“

Kroz ovu aktivnost, osim razvoja grafomotorike, djeca razvijaju i finu motoriku prstiju i šake te koordinaciju oko – ruka. Zadatak djece je da gumbićima slažu linije prema predlošku koji se nalazi na papiru (Slika 21. „Slaganje gumbića po predlošku“).

Slika 21. „Slaganje gumbića po predlošku“

7. METODOLOGIJA

Cilj istraživanja opisanog u ovom radu bio je istražiti mišljenja djece predškolske dobi o prijelazu iz dječjeg vrtića u osnovnu školu. Osim toga, željelo se doznati koliko su djeca predškolske dobi spremna za polazak u osnovnu školu, koliko znaju o osnovnoj školi i o tome što će u njoj raditi, kome se mogu obratiti za pomoć ako nešto ne znaju, te da li su spremni za procjenu zrelosti za upis u prvi razred osnovne škole.

Istraživanje je provedeno pomoću polustrukturiranog intervjua. Autor Kavle (1996, prema Cohen i sur., 2007) ističe kako se intervju definira kao međupogled ili razmjena gledišta o nekoj zanimljivoj temi između dvoje ili više ljudi. Polustrukturirani intervju vodio se bez strogih formuliranih pitanja, sastavljen od različitih pitanja i potpitanja koja su nastajala tijekom samog razgovora s djecom. Polustrukturirani intervju sastojao se od 9 pitanja s potpitanjima, a konačan broj pitanja ovisio je o interesu djece.

Djeca su mogla u bilo kojemu trenutku uključiti ili se udaljiti iz istraživanja, a njihovi su se podaci, sukladno s Etičkom kodeksom istraživanja s djecom (2003) korišten uz maksimalnu zaštitu dječjeg identiteta. Intervju se provodio u Dječjem vrtiću „Proljeće“, Sveti Ivan Zelina u sklopu stručno-pedagoške prakse u trajanju od 5 radnih dana u ovoj odgojno-obrazovnoj skupini.

Prije istraživanja, roditeljima je podijeljena izjava o davanju pristanka za sudjelovanje djeteta u istraživanju, a djeca su samostalno odlučivala o sudjelovanju u istraživanju te su u bilo kojem trenutku mogla prekinuti ili se uključiti u istraživanje.

7.1. Sudionici istraživanja

U istraživanju je sudjelovalo desetero djece u dobi od pete do sedme godine života, odgojno-obrazovne skupine „Žabice“. Uzorak čini devetero djece školskih obveznika od šeste do sedme godine života i jedno dijete koje nije školski obveznik u dobi od 5,5 godina. Petero sudionika u uzorku su dječaci, a petero djevojčice.

7.2. Postupak istraživanja

Intervju se provodio nakon doručka u odgojno-obrazovnoj skupini. Ispitanici su pristali na snimanje intervjuja, a prije samog intervjuja zatražena je dozvola od ravnateljice i stručnog tima dječjeg vrtića, odgojitelja odgojno-obrazovne skupine i roditelja ispitanika. Pošto anonimnost ispitanika ne može biti u potpunosti zajamčena, ispitanicima je zajamčeno da će njihov identitet biti poznat samo ispitivačici intervjuja.

Intervjuiranje je trajalo od 15 do 20 minuta kroz tri dana stručno-pedagoške prakse. Razgovor s djecom odvijao se u centru početnog čitanja i pisanja gdje je osigurano mirno i ugodno okruženje, a s obzirom da je razgovor bio proveden s djecom, ispitivačica je osigurala da dijete ima podršku odgojitelja svoje skupine u bilo kojem trenutku. Nakon završetka intervjuiranja, dječji crteži i audio zapis su transkribirani.

7.3. Rezultati istraživanja

U ovom istraživanju sudjelovala su djeca u dobi od 5 do 7 godina. Jedno dijete u skupini ima Down sindrom koje ima 7 i pol godina i kojemu je osnovna škola prošle godine odgođena. Dijete ima asistenta te uz njega funkcionira. Djevojčicu E. (6 god.) potrebno je stalno poticati na komunikaciju. Prilikom prepričavanja svoje omiljene slikovnice, potrebno joj je bilo postavljati dodatna potpitanja poput: „Što se onda dogodilo?“, dok su ostala djeca bila slobodnija prilikom prepričavanja svoje omiljene slikovnice.

Ispitivačica započinje intervju sa pitanjem da li su djeca bila u osnovnoj školi, većina ispitanice djece se nikada nije susrela s osnovnom školom, a nekolicina njih imaju svoju braću / sestre koji pohađaju osnovnu školu. Kao sličnost između dječjeg vrtića i osnovne škole, dječak T. (6 god.) navodi sljedeće: „U vrtiću se može igrati, a u školi raditi, čitati, pisati.“. Na pitanje što im je bilo najzanimljivije u dječjem vrtiću, djevojčica A. (6 god.) rekla je: „Najljepše mi je bilo kada smo išli na Trg s maškarama jer su tada svi bili maskirani u šarene maske.“. Na pitanje što će raditi nakon osnovne škole, djeca odgovaraju da će pisati domaću zadaću, ići na nogomet, svirati glazbene instrumente i slično.

Kroz istraživanje, djeca su nekoliko puta rekla kako im njihovi roditelji najčešće pomažu ako nešto ne znaju ili im je potrebna pomoć oko rješavanja nekog problema. Djeca

navode kako je važno ići u osnovnu školu kako bi naučili čitati, pisati, brojiti, računati, a ono što se „mora“ u osnovnoj školi, dječak K. (6 godina) navodi sljedeće: „Kada dođem doma iz škole morati ću napisati domaću zadaću.“

Na pitanje po čemu su slični / različiti odgojitelj u dječjem vrtiću i učitelj u osnovnoj školi, djevojčica A. (6 god.) navodi: „Odgojiteljica u dječjem vrtiću zapisuje kada se djeca igraju i promatra ih, a učiteljica u osnovnoj školi uči djecu.“. Kroz razgovor s djecom, ispitivačica je uvidjela kako djeca ne idu u knjižnicu sa svojim roditeljima te da nekolicina njih nikada nije bila u knjižnici. Pokušala je djeci kroz razgovor ukazati na važnost odlaska u knjižnicu te je djecu upoznala s akcijom koju knjižnica ima (besplatan upis predškolaca u knjižnicu) kako bi ih potaknula na odlazak u nju i na čitanje slikovnica što je veoma važno za njihovu dob. Na pitanje istraživačice što će se promijeniti kada krenu u osnovnu školu, djevojčica E. (6 god.) rekla je: „Neću se moći igrati puno kao što sam se igrala kada sam išla vrtić.“, a djevojčica M. (6 god.) rekla je: „Biti ću velika.“.

Kroz pitanje tko ih oblači za vrtić / školu, ispitivačica saznaje da većinu djece još uvijek oblače roditelji, ali da se djeca sama ponekad oblače. Na pitanje tko treba pripremati knjige / nositi torbu, djeca govore kako oni sami moraju nositi svoje stvari, brinuti o njima da se ne izgube, a dječak V. (6 god.) navodi: „Moramo sami pospremati igračke u svojoj sobi jer smo već veliki.“ (Prilog 1. Transkript razgovora s djecom).

Zajedničko druženje djece iz dječjeg vrtića i učenika omogućava razvoj koncepta starijeg prijatelja koji se temelji na povezivanju pojedinaca iz dječjeg vrtića i osnovne škole, sudjelovanju učenika u prijenosu informacija o osnovnoj školi i potpori pri pripremi za polazak u osnovnu školu (Visković i Višnjić Jevtić, 2019). Kroz istraživanje primijećeno je kako sva ispitana djeca poznaju nekoga tko ide u osnovnu školu i tko im može pomoći ako im zatreba pomoć

Uključivanje roditelja u proces prijelaza predstavlja kontinuirani razvoj partnerskih odnosa temeljenih na međusobnom povjerenju i uvažavanju te otvorenoj i konstruktivnoj komunikaciji (Visković i Višnjić Jevtić, 2019). U istraživanju, primijećeno je kako odgojitelji uključuju kroz brojne radionice, roditeljske sastanke kako bi roditelje upoznali sa važnosti pripreme za osnovnu školu.

Kroz istraživanje, istraživačica je uvidjela kako su djeca spremna na sam polazak u osnovnu školu. Uvidjela je da odgojiteljice kroz brojne radionice pružaju podršku roditeljima, ali i djeci da im prelazak u osnovnu školu bude zabavan i manje stresan.

8. ZAKLJUČAK

Rano djetinjstvo najvažnija je faza u razvoju čovjeka, a u odgoju i obrazovanju djece važno je usmjeriti planiranje odgojno-obrazovnog procesa na dijete i njegovu dobrobit. Bez obzira na vrstu (iz obitelji u dječji vrtić ili iz dječjeg vrtića u osnovnu školu), prijelaz donosi značajne promjene u dječjoj svakodnevnici, a svrha prijelaza nije akademsko postignuće djeteta, nego samopouzdanje i samopoštovanje koji se javljaju kao prediktor motiviranosti za učenje i osobni razvoj djeteta.

Suradnja između vrtića i roditelja, a kasnije između škole i roditelja, nužna je za djetetov cjelovit razvoj. Polazak u osnovnu školu veoma je važan za djecu, ali i za njegovu obitelj. Kako bi se taj prelazak olakšao, važna je podrška roditelja koji kod djeteta razvijaju pozitivne stavove prema osnovnoj školi, učiteljima, potrebno je da što više pohvaljuju dijete, potiču ga na druženja s prijateljima, ciljano razgovaraju s djetetom kako se osjeća u razredu i osnovnoj školi.

Dokumentacija odgojitelju služi kako bi bilje razumio djecu, pratio njihove interese, ideje, znanja, kompetencije, a kako bi odgojitelj pratio dječji razvoj, potrebno je da za svako dijete vodi razvojnu mapu u kojoj prati razvoj i postignuća djeteta u godinu pred polazak u osnovnu školu. U sam proces izrade ove mape, potrebna je suradnja roditelja, djece i stručnih suradnika kako bi odgojitelj vidio koji je način odnosa roditelja i djeteta kod kuće kako bi se olakšao sam prelazak djece iz dječjeg vrtića u osnovnu školu. Potrebno je uključiti roditelje kroz razne radionice i roditeljske sastanke kako bi ih odgojitelji, na ovaj način upoznali s važnošću pripreme njihovog djeteta u osnovnu školu kako bi prijelaz bio što manje stresan za njih, a najvažnije za njihovo dijete.

U istraživačkom dijelu završnog rada, prikazano je koliko su djeca spremna za polazak u osnovnu školu. Iz provedenog istraživanja zaključujem kako su djeca spremna za polazak u osnovnu školu. Kroz razgovor s djecom, primijetila sam kako rijetko idu u knjižnicu, da većinu slobodnog vremena provode ispred računala ili televizora, pokušala sam im kroz igru ukazati da je dobro čitati slikovnice, odlaziti u knjižnicu i igrati se u prirodi.

Za buduća istraživanja s djecom predškolske dobi, preporuka je da autor istraživanja bude strpljiv, ima razumijevanja, ohrabruje i podržava djecu, dopušta svakom djetetu da iskaže svoj stav i razmišljanja. Također, potrebno je stvoriti mirnu i ugodnu atmosferu, punu smijeha, uz prisustvo odgojitelja odgojno-obrazovne skupine kako bi se djeca osjećala sigurno, a ispunjenjem ovih uvjeta, istraživanje se pretvara u veseli razgovor u kojem dijete i autor

istraživanja stvaraju priliku za nova znanja, vještine, iskustva, prijateljstva i povjerenja djece predškolske dobi.

LITERATURA

- Ajduković, M., Kolesarić, V. (ur.). (2003). *Etički kodeks istraživanja s djecom*. Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži: Vijeće za djecu Vlade RH.
- Brajša-Žganec, A., Kotrla-Topić, M., Raboteg-Šarić, Z. (2009). Povezanost individualnih karakteristika učenika sa strahom od škole i izloženosti nasilju od strane vršnjaka u školskom okruženju. *Društvena istraživanja: časopis za opća pitanja*, 18(4-5 (100-103)), 717-738.
- Brazelton, T. B., Sparrow, J. D. (2007). *Vaše dijete: od treće godine do škole : razvoj emocija i ponašanja*. Mozaik knjiga.
- Cohen, L., Manion, L., Morrison, K. (2007). *Metode istraživanja u obrazovanju*. Naklada Slap.
- Došen – Dobud, A. (2001). *Predškola: vodič za roditelje i roditelje*. Alinea.
- Drožđan, D., Josić M., Mašković, T., Sokač, M. (2018). *Od jaslica do škole: vodič za lakši proces prilagodbe na jaslice, vrtić i školu*. Odgojitelji u akciji.
- Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa. (2018.) *Državni pedagoški standard predškolskog odgoja i naobrazbe*. Vlada Republike Hrvatske.
- Hermann, E. (2018). *100 aktivnosti prema Montessori: kako pratiti dijete u njegovu otkrivanju svijeta?: za djecu stariju od 18 mjeseci*. Mozaik knjiga.
- Hitrec, G. (1991). *Kako pripremiti dijete za školu*. Školska knjiga.
- Lemelin, J. P., Boivin, M., Fogret-Dubois, N., Dionne, G., Séguin, J. R., Brendegen, M., ... & Pérusse, D. (2007). The genetic–environmental etiology of cognitive school readiness and later academic achievement in early childhood. *Child development*, 78(6), 1855-1869.
- Likierman, H., Muter, V. (2007). *Pripremite dijete za školu: kako osigurati da dijete uspješno započne školovanje*. Ostvarenje.
- Maleš, D. (2011). *Nove paradigme ranog odgoja*. Filozofski fakultet Sveučilišta, Zavod za pedagogiju.
- Peti Stančić, A., Velički V. (2008). *Jezične igre za velike i male*. Alfa.
- Phelan, T. W. (2005). *1-2-3 uspjeh*. Ostvarenje.
- Pospiš, M. (2006). *Priprema za školu*. Tempo.

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa. (2013). *Pravilnik o postupku utvrđivanja psihofizičkog stanja djeteta te sastavu stručnih povjerenstava*. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2014_06_67_1279.html

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa. (2018). *Pravilnik o organizaciji i provedbi produženog boravka u osnovnoj školi*. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_06_62_1222.html

Oštarčević, J. (ur.). (2008). *Priručnik za upis djece u prvi razred*. <https://pdfcoffee.com/prirucnik-za-upis-djece-u-prvi-razred-pdf-free.html>

Rečić, M. (2006). *Polazak djeteta u školu - radost ili briga*. Tempo.

Slunjski, E. (2008). *Dječji vrtić: zajednica koja uči: mjesto dijaloga, suradnje i zajedničkog učenja*. Spektar media.

Slunjski, E. i sur. (2012). *Priručnik za samovrednovanje ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja*. Zagreb: Agencija za komercijalu djelatnost d.o.o.

Starc, B. (2004). *Osobine i psihološki uvjeti razvoja djeteta predškolske dobi: priručnik za odgojitelje, roditelje i sve koji odgajaju djecu predškolske dobi*. Golden marketing - Tehnička knjiga.

Talaš Lopar, M., Martić K. (2015). Dokumentiranje odgojno-obrazovnog procesa. *Dijete, vrtić i obitelj: Časopis za odgoj i naobrazbu predškolske djece namijenjen stručnjacima i roditeljima*, 21 (79), 14-15. <https://www.korakpokorak.hr/hr/casopis-dijete-vrtic-obiljelj/111>

Sve što ste željeli znati o Školi za život. 23.8., (2019). na adresi <https://skolazazivot.hr/sve-sto-ste-zeljeli-znati-o-skoli-za-zivot-23-8-2019/>

Šoštarić, M. (2010). *Škola? Pa što!:* edukativna slikovnica za djecu, roditelje, odgajatelje i sve one koji sudjeluju u pripremi djeteta za polazak u prvi razred osnovne škole. Profil International.

UNICEF Hrvatska. *Rano djetinjstvo vrijeme beskrajnih mogućnosti*. http://kalisararic.ba/dokumenti/RMISSA/Modul%201_Bos.pdf

Visković, I., Višnjic Jevtić, A. (2019). *Je li važnije putovati ili stići*. Alfa.

Zgombić, R. (1979). *Odgojno-obrazovni rad s djecom u godini prije polaska u osnovnu školu: priručnik za odgajatelje i nastavnike*. Školska knjiga.

Prilog 1. Transkript razgovora s djecom

Studentica, koja je i ispitivačica (S) u ovom istraživanju, istraživanje počinje s pitanjem:

S: Recite mi, je li netko od vas, mudrih glavica već bio u osnovnoj školi?

D 1: Nisam bila nikada u školi.

D 2: Ja sam samo vidjela Klarinu školu, ona je moja seka koja ide u peti razred.

D 3: I ja sam bil u školi.

Dječje mišljenje

S: Po čemu je slična osnovna škola i dječji vrtić?

D 2: U vrtiću se može igrati, a u školi se može raditi, čitati, pisati i tako.

D 5: U vrtiću se igramo, a u školi radimo jako puno.

D 6: U školi se mora učiti puno, a u vrtiću ne baš tak puno.

D 7: U školi se najviše uči i može se ići na izlete, a u vrtiću se igra i ideš van.

S: Može li se u vrtiću igrati škole? Kako?

D 10: Mi smo se tako već igrali.

D 1: Da netko bude učiteljica, a drugi da budu djeca u školi.

D 2: Da netko bude učiteljica pa da nekoga đaka tko budu djeca da naprimjer, da tome nekome zada zadatak s brojevima pa da onda moraju izračunati.

D 5: Da netko bude učiteljica, a netko učitelj i neko djeca.

D 8: Moramo imati knjige.

S: *Kako se moramo spremi za školu?*

D 4: *Treba spremi knjige, olovke, i bojice.*

D5: *Da jako puno učimo u vrtiću i onda se to pripremamo za školu.*

D6: *Moramo kupit torbu i pernicu.*

S: *Što vam je bilo najzanimljivije u vrtiću?*

D 1: *Meni je bilo najzanimljivije kada sam slavila rođendan.*

D 3: *Bilo mi je zanimljivo kad smo radili zadatke.*

D 5: *Zanimljivo mi je bilo kad smo išli na Trg s maškarama.*

D6: *Dok je teta radila jednu čaroliju.*

S: *Što radite kada niste u vrtiću?*

D 1: *Ja doma igram igrice.*

D 2: *Ja se doma igram sa svojom sekom.*

D 3: *Ja se doma igram biljar ili šah.*

S: *Što mislite da ćete raditi nakon škole?*

D1: *Pisat ću zadaću.*

D 2: *Pisat ćemo knjige i nešto učiti, učiteljica će nam zadati da dođemo na ploču.*

D 3: *Morat ćemo se ići učiti voziti auto.*

D 5: *Ići ću učiti glazbene instrumente.*

„Umrežavanje“

S: *Koga poznajete da ide u školu?*

D 1: *Klaru, od mog bratića sestra.*

D 5: *Dora, moja sestrična.*

D 8: *Tenu, od mog prijatelja Tea iz vrtića.*

S: *Što su oni radili u vrtiću, a što u školi?*

D 2: *Oni su radili radne zadatke.*

D 3: *Oni su onda puno zadatka radili dok su bili u predškoli.*

S: *Tko vam može pomoći kod rješavanja zadaće za školu?*

D 2: *Učiteljica i teta, a kod kuće mama i tata.*

D 5: *Meni će pomagati moja seka Klara.*

D 6: *Kod kuće mi može pomoći starija seka koja već ide u školu.*

Aktivnost djece

S: *Zašto je važno ići u školu?*

D 1: *Da možeš učiti puno.*

D 2: *Tamo možeš naučiti brojeve, slova i sve naučit*

D 4: *Da možeš naučit abecedu od početka do kraja.*

D 5: *Da možeš naučit pisana slova, abecedu, slova i brojeve i sve.*

S: Što se sve „mora“ u školi?

D 2: Pisati zadaću, a ponekad možemo ići na izlet.

D 4: Pisati nešto na ploči.

D 6: Matematiku ćemo pisat i učiti.

D 8: Pisati matematiku i učiti i kad ćemo ići iz škole doma ćemo morati napisati domaću zadaću.

S: Što radiš kada trebaš nečiju pomoć?

D 1: Pozvati prijatelja ili tetu.

D 2: Pozvati nekoga starijeg da ti pomogne.

D 3: Reći teti da nismo razumjeli.

D 5: Pozvati učiteljicu da ti pomogne.

S: Što je potrebno reći kada nešto tražimo / dobijemo?

D 1, D2, D 3: Hvala, molim te.

Uloga odraslih

S: Što mislite po čemu su slični / različiti odgojitelji u vrtiću i učitelji u školi?

D 1: Zato jer jedna uči djecu, a druga zapisuje kad se djeca igraju i promatra ih.

D 2: Zato jer naša teta u vrtiću zadaje zadatke kao i učiteljica.

D 3: Zato jer teta u vrtiću zabavlja djecu malo, a i radi zadatke za djecu, a učiteljica samo da zadatke školarcima.

D 10: Zato jer stalno radimo radne zadatke u vrtiću, u školi se isto stalno rade radni zadaci i uči se i sluša.

S: *Da li ste s roditeljima / odgojiteljima bili u knjižnici? Što vam se najviše sviđelo? Da li čitate slikovnice u vrtiću / kod kuće? Koja vam je najdraža slikovnica koju ste pročitali? Što mislite da li ćete u školi čitati slikovnice?*

D1: *S mamom i sekom.*

D 2: *U knjižnici se posuđuju knjige.*

D 3: *U školi ćemo čitati lektiru.*

D 8: *Ja nisam bio u knjižnici, ali ću reći mami da idemo u knjižnicu.*

Osobni identitet

S: *Što će se sve promijeniti kada krenete u osnovnu školu?*

D 2: *Malo ćemo više pisat zadaću.*

D 3: *Imat ćemo učiteljicu.*

D 5: *Nećemo se moći igrat baš tak puno.*

D 7: *Ići ćemo u boravak.*

D 9: *Bit ću velika.*

Kako se u vrtiću / školi sjedi, pozdravlja, kada nešto tražimo / dobijemo (što treba reći), što treba učiniti kada želimo nešto reći, bez upadanja u riječ?

Djeca na ova pitanja znaju odgovore, na pitanje kako je potrebno sjediti u vrtiću / školi rekli su kako je potrebno sjedit lijepo i pristojno, nogama ispod stola; kada nešto tražimo / dobijemo moramo reći: *Molim te i hvala!*, a kako ne bi upadali u riječ, potrebno je *dignuti ruku*. Pozdravljamo se *ujutro s dobro jutro, popodne, dobar dan, navečer, dobra večer*.

Skrb o sebi

S: *Tko vas oblači za vrtić / školu?*

D 1: *Mama.*

D 5: *Ja sam.*

D 6: *Ja sam se danas ujutro obukla sam.*

D 8: *Danas me je mama obukla zato jer sam zaspao, a inače se oblačim sama.*

S: *Tko treba pripremiti knjige / nositi torbu?*

D 6: *Mi sami.*

D 8: *Sami.*

S: *Da li znate sami vezati vezice na obući?*

D 8: *Ja ne.*

D 9: *Znam.*

D 10: *Teta, ja ne znam, ali me mama uči.*

S: *Da li imate svoju sobu u kojoj ćete pisati domaću zadaću?*

D 3: *Ja imam svoju sobu i radni stol.*

D 4: *Teta, ja i brat imamo zajedničku sobu.*

D 6: *Meni se tek radi soba.*

S: *Tko posprema igračke u vašoj sobi?*

D 8: *Moramo sami pospremati igračke u svojoj sobi jer smo već veliki.*

D 10: *Meni mama posprema.*

S: Imale li računalo kod kuće, koristite li ga samostalno?

D 5: Ja imam računalo, a ne znam ga koristiti.

D 8: Mene brat uči koristiti računalo.

IZJAVA O SAMOSTALNOSTI RADA

Ja Amalija Sigurin izjavljujem da je moj završni rad *Prijelazi djece iz dječjeg vrtića u osnovnu školu*, izvorni rezultat mojeg rada te da se u izradi istoga nisam koristila drugim izvorima osim onih koji su u njemu navedeni.

(vlastoručni potpis studenta)